

Medya Okuryazarlığı: BBC Panorama Krizi Bağlamında Reddit Kullanıcı Söylemlerinin Analizi

Bahar Balcı Aydoğan | ORCID: [0000-0003-3207-5595](https://orcid.org/0000-0003-3207-5595) | baharbalci@mu.edu.tr

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Ula Ali Koçman MYO, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Programı,
Muğla, Türkiye

ROR ID: <https://ror.org/05n2cz176>

Öz

Bu çalışma, BBC'nin Panorama programında Donald Trump'ın 6 Ocak 2021 tarihli konuşmasının 28 Ekim 2024'te montajlanarak yayımlanmasının ardından Kasım 2025'te kamusal bir krize dönüşen sürece ilişkin Reddit kullanıcı yorumlarını medya okuryazarlığı perspektifinden incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, dijital kamusal alanda üretilen söylemlerin medya güvenilirliği, editoryal etik, politik kutuplaşma ve bilişsel önyargılar bağlamında nasıl şekillendiğini ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırmada nitel ve nicel araştırma teknikleri birlikte kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen ve BBC'nin montajlı yayın pratiğine doğrudan atıf içeren 304 Reddit yorumu analiz kapsamına alınmıştır. Nitel içerik analizi yoluyla kullanıcı söylemleri kodlanmış; medya güvenilirliği ve etik, politik kutuplaşma, hukuki sorumluluk ve sosyo ve kültürel tepkiler gibi tematik kategoriler oluşturulmuştur. Nicel analiz kapsamında ise frekans dağılımları, duygu analizi, bilişsel önyargı türleri ve medya okuryazarlığı düzeyleri Python programlama dili kullanılarak hesaplanmış ve görselleştirilmiştir. Araştırma bulguları, kullanıcı söylemlerinin büyük ölçüde olumsuz duygular, doğrulama önyargısı ve ideolojik konumlanmalar tarafından şekillendiğini göstermektedir. Medya okuryazarlığı düzeyi düşük kullanıcıların genelleştirici, bağlamdan kopuk ve duygusal yüklü yorumlar üretmeye daha yatkın olduğu; buna karşılık yüksek medya okuryazarlığı yetkinliğine sahip az sayıdaki kullanıcının editoryal müdahaleleri etik ve kurumsal sorumluluk çerçevesinde değerlendirebildiği tespit edilmiştir. Ayrıca medya okuryazarlığı ile politik kutuplaşma arasında güçlü ve ters yönlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak çalışma, medya okuryazarlığının yalnızca bireysel bir beceri değil, kriz anlarında dijital kamusal tartışmaların niteliğini belirleyen yapısal ve dönüştürücü bir kamusal yeterlilik olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler

Medya Okuryazarlığı, Medya, Editoryal Etik, Reddit, Haber Kurgusu

Atıf Bilgisi

Balcı Aydoğan, B. (2026). Medya Okuryazarlığı: BBC Panorama Krizi Bağlamında Reddit Kullanıcı Söylemlerinin Analizi. Türkiye Medya Akademisi Dergisi, Sayı: 11 (Şubat 2026), 83-115. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18818321>

Geliş Tarihi	18.12.2025
Kabul Tarihi	13.02.2026
Yayın Tarihi	28.02.2026
Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Yazar Katkıları	Bahar Balcı Aydoğan (%100)
Benzerlik Taraması	Yapıldı - Turnitin
Etik Bildirim	admin@turkiyemedyaakademisi.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Media Literacy: An Analysis of Reddit User Discourses in the Context of the BBC Panorama Crisis

Bahar Balcı Aydoğan | ORCID: [0000-0003-3207-5595](https://orcid.org/0000-0003-3207-5595) | baharbalci@mu.edu.tr

Muğla Sıtkı Koçman University, Ula Ali Koçman Vocational School, Public Relations and Promotion Program, Muğla, Türkiye

ROR ID: <https://ror.org/05n2cz176>

Abstract

This study aims to examine Reddit users' comments from a media literacy perspective on the process that escalated into a public crisis in November 2025 following the edited broadcast of Donald Trump's January 6, 2021 speech on the BBC's *Panorama* program on October 28, 2024. The research seeks to reveal how discourses produced in the digital public sphere are shaped in relation to media credibility, editorial ethics, political polarization, and cognitive biases. Both qualitative and quantitative research methods were employed. A total of 304 Reddit comments that directly referenced the BBC's edited broadcasting practice were selected through purposive sampling and included in the analysis. User discourses were coded through qualitative content analysis, resulting in thematic categories such as media credibility and ethics, political polarization, legal responsibility, and socio-cultural reactions. Within the quantitative phase, frequency distributions, sentiment analysis, types of cognitive bias, and levels of media literacy were calculated and visualized using the Python programming language. The findings indicate that user discourses are largely shaped by negative emotions, confirmation bias, and ideological positioning. Users with lower levels of media literacy tend to produce generalized, decontextualized, and emotionally charged comments, whereas a small number of users with higher media literacy competence are able to evaluate editorial interventions within the framework of ethical principles and institutional responsibility. Moreover, a strong inverse relationship was identified between media literacy and political polarization. Overall, the study demonstrates that media literacy is not merely an individual skill but a structural and transformative civic competence that determines the quality of digital

debate during periods of crisis.

Keywords

Media Literacy, Media, Editorial Ethics, Reddit, News Editing

Citation

Balcı Aydoğan, B. (2026). Medya Okuryazarlığı: BBC Panorama Krizi Bağlamında Reddit Kullanıcı Söylemlerinin Analizi. Journal of Türkiye Media Academy, Issue: 11 (February 2026), 83-115. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18818321>

Date of Submission	18.12.2025
Date of Acceptance	13.02.2026
Date of Publication	28.02.2026
Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
Author Contribution	Bahar Balcı Aydoğan (%100)
Plagiarism Checks	Yes - Turnitin
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	admin@turkiyemedyaakademisi.com
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Copyright & License	Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0 .

Giriş

Dijital çağda olay ya da olgulara ilişkin bilgiler hızlı bir şekilde dolaşıma girmekle birlikte bilgiye erişim biçimi de çeşitlenmektedir. Öte yandan bu bilgilerin doğruluğunu değerlendirme yetisi giderek daha kritik bir konu haline gelmektedir. Medya okuryazarlığı, bireylerin karşılaştıkları medya içeriklerini eleştirel bir gözle değerlendirebilme, sorgulayabilme, sınıflandırabilme ve bilinçli kararlar alabilme becerisini ifade etmektedir. Bu yeterlilik, yalnızca bireysel bir yetkinlik olarak ifade edilememelidir. Medya okuryazarlığı bilgisi, kamusal söylemin oluşabilmesi ve buna bağlı olarak demokratik ve polarize olmamış bir konuşma zeminin inşa edilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca insanların medya mesajlarının arkasındaki asıl niyetleri anlayabilme, kaynak güvenilirliğini değerlendirebilme, farklı bakış açılarını karşılaştırabilme kapasitesini geliştirme ve mizanpaj teknikleri hakkında yeterli bilgi sahibi olması, manipüle edilmelerine karşı etkili bir savunma mekanizması olabilir. Öte yandan medya okuryazarlığının toplumsal düzeyde yaygınlaşması, yalnızca eğitim kurumlarının değil, aynı zamanda medya kuruluşlarının da aktif sorumluluk üstlenmesini gerektirmektedir. Medyanın bu konuda ürettiği içeriklerde şeffaf, doğrulanabilir ve bağlamsal bütünlüğü korunmuş habercilik yapması gerekmektedir. Bunun yanı sıra medya, kitlenin medya okuryazarlığı kapasitesini güçlendirecek bir yaklaşımı benimsemelidir. Bu bağlamda gazeteciler, haberin nasıl üretildiğini, hangi kaynaklardan beslendiğini ve editoryal süreçlerin nasıl işlediğini görünür kılarak, okuyucularının medya üretim uygulamalarını anlamalarına katkı sağlayabilirler. Basının, medya okuryazarlığına katkısı, aynı zamanda hesap verebilir basın anlayışının güçlendirilmesi ile mümkündür. Bu açıdan bir medya kuruluşu okuyucu geri bildirimlerine açık, eleştirilere karşı savunucu değil açıklayıcı bir tutum benimseyen ve şeffaf bir yaklaşımla toplumu medya tüketiminde daha bilinçli olmaya teşvik edebilir. Nitekim bir haber kuruluşu, yaptığı hatayı açıkça kabul ettiğinde ve gerekli düzeltmeyi yaptığında, okuyucu/dinleyici/izleyicilerine sadece doğru bilgiyi sunmakla kalmaz, aynı zamanda eleştirel düşünmenin ve doğrulama kültürünün gelişmesine de katkı sağlar. Literatürde medya okuryazarlığı, pedagojik yaklaşımlar, eğitim politikaları, aile içi uygulamalar ve toplumsal cinsiyet temsilleri gibi farklı perspektiflerden ele alınmaktadır. Bu çalışmalar, medya okuryazarlığının hem bireysel bir yeterlilik hem de sosyal bir öğrenme süreci olduğunu ortaya koymaktadır. Seraji ve arkadaşları (2025), dijital çağda anneleri çocukların birincil medya eğiticileri olarak konumlandırarak, medya okuryazarlığını kullanım ve tüketim, analiz, eleştiri ve medya içeriği üretimi boyutlarını kapsayan çalışmalarında; topluluk temelli öğrenme yaklaşımının bireysel öğrenmeye göre annelerin medya okuryazarlığı kapasitesini geliştirmede daha etkili olduğunu ortaya koymaktadırlar. Yeleussiz ve Qanay (2025), Kazakistan bağlamında yaptıkları çalışmada, medya okuryazarlığı eğitiminin önündeki temel engellerin politika boşlukları, altyapı eşitsizlikleri ve öğretmen eğitimi eksikliği olduğunu belirlemektedirler. Bir başka araştırma ise Som ve Kurt (2012), öğrencilerin medya okuryazarlığı düzeyini ölçerek; öğrencilerin interneti eğitsel amaçlı

daha çok kullanabilmeleri için etkinlikler düzenlenmesi gerektiği ve öğretim programlarına medya okuryazarlığı ile ilgili dersler eklenmesi gerektiğine dikkat çekmektedirler. Bir başka çalışmada Dedebeali ve arkadaşları (2019), Ege ve Sinop Üniversitelerinde öğrenim gören 284 öğretmen adayından elde edilen verilerle, bilgi okuryazarlığı ile medya okuryazarlığı arasında orta ve yüksek düzeyde pozitif bir ilişkinin bulunduğunu ortaya koymaktadırlar. Bu bulgu, bireylerin bilgiye erişme, değerlendirme ve kullanma becerileri geliştikçe medyayı eleştirel okuma ve yorumlama yeterliklerinin de arttığını göstermektedir. Öte yandan Baştürk Akca ve arkadaşları (2014) yaptığı çalışma, siber zorbalık bağlamında medya okuryazarlığının önemini vurgularken, aynı zamanda medyanın bu tür sorunların hem kaynağı hem de çözümünün bir parçası olabileceğine işaret etmektedir. Pembecioğlu (2020) ise, COVID-19 pandemisi sürecinde medya okuryazarlığının çocuklar üzerindeki etkilerini incelerken, medyanın kriz dönemlerinde toplumsal algıyı nasıl şekillendirdiğini ve bu kriz iletişimde doğru bilginin hayati hale geldiğini ortaya koymaktadır. Medya okuryazarlığı eğitimi konusunda Altun'un (2016) ise, Kanada örneği üzerinden yaptığı değerlendirme, medya okuryazarlığının teknik kabiliyetleri aşarak; eleştirel düşünme, bağımsız yargı ve etik farkındalık gibi boyutları içermesi gerektiğini ifade etmektedir. Genç bireylerin yeni medya ve sağlık okuryazarlığı davranışları üzerine yapılan bir araştırmada, dijital platformlarda sağlık bilgisi arayışının riskleri ve fırsatları ortaya konularak, basının özellikle hassas konularda (sağlık, bilim, kriz dönemleri) doğrulama ve bağlam kurma sorumluluğunun önemine dikkat çekilmektedir (Akalın vd., 2021). Dizilerden seçilen kısa sahnelerin toplumsal cinsiyet konularının öğretiminde etkili bir medya okuryazarlığı aracı olarak nasıl kullanılabileceğini tartışan bir araştırma, Euphoria dizisi üzerinden “toksik erkeklik”, Rita dizisi üzerinden ise “banal gender-bending” kavramlarını ele alarak, öğrencilerin toplumsal cinsiyet temsillerini eleştirel biçimde çözümlemelerini hedefleyen pedagojik bir yaklaşım ortaya koymaktadır (Toft Hansen ve Jacobsen, 2025). Bir başka araştırmada ise, erken çocukluk döneminde aile ortamında müzik videoları üzerinden yürütülen etkileşimlerin, çocukların medya içeriklerini eleştirel biçimde değerlendirmelerini ve toplumsal cinsiyet temsillerini sorgulamalarını sağladığını ortaya koyarak, medya okuryazarlığını aile içi diyalog yoluyla gelişen toplumsal bir öğrenme süreci olarak ele almaktadır (Kim vd., 2025). Bu araştırmanın amacı ise, BBC'nin Panorama programında Donald Trump'ın 6 Ocak 2021 tarihli konuşmasının montajlanarak yayımlanmasının ardından Kasım 2025'te kamusal bir krize dönüşen sürece ilişkin Reddit kullanıcı yorumlarının medya okuryazarlık bilgisi bağlamında incelenmesidir. Ayrıca araştırmada, kullanıcıların medya okuryazarlığına ilişkin bilgi, farkındalık ve eleştirel değerlendirme düzeylerinin söylemsel olarak nasıl yansıdığını ortaya koymakta amaçlanmaktadır. Çalışma, kriz anlarında kullanıcıların medya etiği, güvenilirlik, hukuki sorumluluk ve tarafılık gibi konuları hangi bilişsel çerçeveler ve yorumlama pratikleri üzerinden tartıştıklarını göstermesi bakımından önem taşımaktadır. Araştırma, nitel ve nicel araştırma yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Medya okuryazarlığını bireylerin doğrudan ölçülen bir yeterliği olarak değil, kriz bağlamlarında çevrimiçi söylemler üzerinden çıkarımsal biçimde gözlemlenebilen bir pratik alan olarak ele alan bu çalışmanın, medya okuryazarlığı araştırmalarına yöntemsel açıdan özgün bir katkı sunduğu

ileri sürülebilir. Araştırmanın bulguları, kullanıcı söylemlerinin büyük ölçüde olumsuz duygular, doğrulama önyargısı ve ideolojik konumlanmalar tarafından şekillendiğini ortaya koymaktadır. Kaynak doğrulama, bağlam sorgulama ve etik değerlendirme gibi eleştirel medya okuryazarlığı pratiklerinin ise sınırlı sayıda kullanıcı tarafından tutarlı biçimde ele alındığı tespit edilmektedir. Ayrıca medya okuryazarlığı düzeyi arttıkça politik kutuplaşmanın anlamlı biçimde azaldığı tespit edilmektedir. Bu becerinin yalnızca bireysel bir yeterlik değil, kamusal tartışmaların niteliğini belirleyen yapısal bir unsur olduğunu göstermektedir. Bu yönüyle de çalışma, kriz anlarında çevrimiçi söylemlerin medya okuryazarlığını hem açığa çıkaran hem de sıyan bir alan işlevi gördüğünü göstermektedir.

1. Medya Okuryazarlığı: Kavramsal Çerçeve, Kuramsal Yaklaşımlar ve Eleştirel Boyutlar

Bireylerin, yalnızca medya mesajlarını alan pasif izleyiciler olmaktan çıkarak, medya iletilerini eleştirel bir biçimde kavrayabilen, çözümleyebilen, sorgulayıcı sorular sorabilen ve anlamlandırma yapabilen öznelerle dönüşebilmesi için medya okuryazarlığı konusunda bilgi sahibi olması zorunludur. Özellikle dijital iletişim teknolojilerindeki kesintisiz gelişmeler, medya içeriklerinin niceliksel artışına neden olmakta öte yandan içeriklerin doğruluğu, bağlamı ve etik niteliği açısından yeni sorunlar gündeme gelmektedir. Bu bağlamda medya okuryazarlığı eğitimi, bireylerin bilgi yoğunluğu ve denetimi güçleşen medya mesajları karşısında bilinçli ve eleştirel bir yaklaşım geliştirmesini amaçlayan hem bireysel hem de toplumsal bir gereklilik arz etmektedir (Avşar, 2013). Medya okuryazarlığı, bilişsel becerinin bütüncül kullanımına dayanmakta ve bireyler mesajların içerik, bağlam ve niyet boyutlarını kavramada medya okuryazarlığı becerileri doğrultusunda başarılı olabilmektedir (Potter, 2013). Medya okuryazarlığı literatürü, kavramın yalnızca teknik becerilerle sınırlı olmadığını ortaya koymaktadır. Bilişsel farkındalık, eleştirel düşünme ve etik değerlendirme konularını içeren bütüncül bir yaklaşımla konuyu ele almak gerekmektedir. Bu açıdan Hobbs (2010), medya ve dijital okuryazarlığı demokratik yurttaşlık, kamusal sorumluluk ve etik farkındalıkla ilişkilendirerek, bireylerin medya içeriklerini eleştirel biçimde değerlendirebilmesinin demokratik toplum ve düşünsel yaşama katılım açısından temel bir yetkinlik olduğuna işaret etmektedir. Livingstone (2004), medya okuryazarlığına bireylerin medya mesajlarına erişme, bu mesajları analiz etme ve değerlendirme, aynı zamanda medya içerikleri üretme becerilerinin bütüncül bir bileşimi olarak ele almaktadır. Bu yaklaşım, medya okuryazarlığının yalnızca bireysel bir teknik yeterlilik olmadığını göstermektedir. Medya eğitimi alanında Buckingham (2003), medya okuryazarlığını bireylerin medya metinlerini doğal ya da şeffaf gerçeklik temsilleri olarak değil, tercihler, kodlar veya söylemler aracılığıyla inşa edilmiş kültürel ürünler olarak kavranmasını sağlayan bir öğrenme süreci olarak değerlendirmektedir. Bu değerlendirmeye göre, medya okuryazarlığı yalnızca mesajların içeriğine değil, aynı zamanda bu içeriklerin nasıl, kimler tarafından ve hangi amaçlarla üretildiğine odaklanmalıdır. Nitekim çocuklar ve gençler için medya eğitiminin,

temsillerin ideolojik boyutlarını görünür kılarak eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiğini ve bireylerin medya kültürü içinde daha bilinçli ve sorgulayıcı konumlar almalarına katkı sunduğu ifade edilebilir (Buckingham, 2003). Bu konuda Karaduman (2019), dijital ortamların sunduğu olanakların yanı sıra taşıdığı risklere dikkat çekerek, bireylerin değişen medya ekosisteminde ve teknolojiye daha karmaşık becerilere ihtiyaç duyduğunu vurgulamaktadır. Medya okuryazarlığının temel amacı eleştirel bir bakış açısı geliştirmek olup, yeni okuryazarlık türlerinin ortaya çıkmasıyla birlikte görsel, dijital ve bilgi okuryazarlığı gibi alanlar da medya okuryazarlığının tamamlayıcı unsurları haline gelmiştir (Aytaş ve Kaplan, 2017; Kurt ve Kürüm, 2010). Özellikle popüler kültür ürünlerinin eğitim ortamlarına dahil edilmesi, öğrencilerin gündelik deneyimleri ile akademik okuryazarlık pratikleri arasındaki sınırları görünür kılarak eleştirel düşünme süreçlerini güçlendirmektedir (Alvermann ve Hagood, 2000). Medya okuryazarlığı, koruma ve güçlendirme yaklaşımları arasında denge kuran; bireylerin medya ortamlarında özneleşme, eleştirel düşünme ve demokratik katılım kapasitelerini geliştirmeyi amaçlayan bir eğitim pratiği olarak ele alınmalıdır (Cappello vd., 2011). Eleştirel medya okuryazarlığı, bireylerin medya mesajlarını çözümlemesinin yanı sıra temsil politikalarını sorgulamasını, karşı anlatılar üretmesini ve kamusal alana katılmasını hedeflemektedir. Öğretmen eğitiminde bu yaklaşım, öğrencilerin medya metinlerini eleştirel gözle değerlendirmesine ve alternatif medya içerikleriyle seslerini duyurmasına imkan sağlamaktadır. Ancak piyasa odaklı dijital eğitim anlayışlarının bu alanı zayıflatma riski bulunduğundan, eleştirel pedagojik yaklaşımın korunması önemli görülmektedir (Share vd., 2019). Karaman ve Karataş'ın (2009) öğretmen adayları üzerine gerçekleştirdiği çalışma, medya okuryazarlığı düzeyinin internet kullanımı, gazete ve televizyon takip sıklığı gibi değişkenlerle anlamlı biçimde ilişkili olduğunu göstermektedir. Benzer biçimde İlhan (2015), medya okuryazarlığı dersinin öğrencilerin yeni medya içeriklerine yönelik algılarını ve eleştirel değerlendirme becerilerini olumlu yönde etkilediğini saptamaktadır. Öte yandan medya, gerçekliği tarafsız biçimde yansıtan bir araç değil; ideoloji, iktidar ilişkileri ve toplumsal eşitsizliklerin yeniden üretildiği bir temsil alanı olarak ele alınmaktadır. Kellner ve Share (2005), eleştirel medya okuryazarlığının temel hedefinin bireyleri pasif medya tüketicileri olmaktan çıkararak, medya mesajlarının nasıl inşa edildiğini sorgulayan, baskın temsilleri ve söylemleri çözümleyebilen ve alternatif anlatılar üretebilen aktif yurttaşlar haline getirmek olduğunu vurgulamaktadır. Dijital ağ toplumunda yanlış bilgi, manipülasyon ve algoritmik yönlendirmelerin yaygınlaşması, medya okuryazarlığını yalnızca teknik becerilerle sınırlı olmayan eleştirel bir yurttaşlık yetkinliğini zorunlu kılmaktadır. Medya okuryazarlığı literatüründe dikkat çeken bir diğer tema, yanlış ve yanıltıcı içeriklerle mücadele konusudur. Yıldırım'ın (2025) çalışması, medya okuryazarlığı düzeyi yükseldikçe bireylerin yalan haber paylaşma eğiliminin azaldığını ortaya koyarak, medya okuryazarlığının dezenformasyonla mücadelede önemli bir işlev gördüğünü göstermektedir. Bu bulgu, medya okuryazarlığını yalnızca bireysel bilinç düzeyiyle değil, kamusal bilgi ortamının sağlığıyla da ilişkilendirmektedir. Son olarak, medya okuryazarlığı çalışmaları etik boyutu da ele almaktadır. Özellikle çocuklar, ebeveynler ve eğitimciler üzerine yapılan araştırmalar,

medya okuryazarlığının etik farkındalık ve sorumluluk bilinciyle birlikte ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır (Gündüz Kalan, 2011; Karahisar, 2014). Bu bağlamda medya okuryazarlığı, bireylerin medya mesajlarını yalnızca çözümleyen değil, aynı zamanda bu mesajların toplumsal ve etik sonuçlarını değerlendirebilen bilinçli aktörler haline gelmesini amaçlayan bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Medya okuryazarlığının kurumsal ve kamusal boyutuna dikkat çeken çalışmalar, bu konunun bireysel bir yeterlilik değil, toplumsal olarak desteklenmesi gereken bir öğrenme süreci olduğunu vurgulamaktadır.

2. Gazetecilik Pratiklerinde Etik, Hesap Verebilirlik ve Toplumsal Rol

Demokratik toplumsal anlayışın geliştirilmesinde medya önemli bir rol oynamaktadır. Nitekim Lee ve arkadaşlarının (2024) ifade ettiğine göre, gazeteciler, toplumun çok kültürlü yapısını yansıtan haber içerikleri üretme ve marjinalleştirilmiş grupların seslerini görünür kılma konusunda daha bilinçli ve kararlı bir tutum sergilemelidir. Ayrıca dijital çağda medya çalışanlarının sorumluluğu yalnızca doğru haber üreterek onu hızlı bir şekilde kamuoyu ile buluşturmak değildir. Gazeteciler, toplumsal güvenin inşasında, mesleki etik ilkelere riayet ederek, toplumsal çeşitliliği esas alan bir yaklaşımı benimseyerek haber yapmalıdır. Gazetecilik etiği araştırmalarının odağında doğrulama ve kaynak kullanımı yer almaktadır. Sang ve arkadaşlarının (2025) son on yılı kapsayan sistematik incelemesi, akademik ilginin büyük ölçüde haber üretim pratikleri etrafında yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. Zira bu pratiklerin temelinde ise doğrulama süreçleri yer almakla birlikte dijital medya teknolojilerinin (sosyal medya platformları, büyük veri analitiği ve yapay zeka uygulamalarının) gazetecilerin kaynak kullanımı ve doğrulama süreçleri üzerinde dönüştürücü etkileri olduğu tespit edilmektedir (Sang, 2025). Özellikle üretken yapay zeka gazetecilik uygulamalarında insan yeteneklerini ikame eden bir yenilik değil, insan yargısı, tutumu, değerleri ile kullanıldığında tamamlayıcı bir misyon üstlenebilir (Sonni, 2025) Bu bağlamda gazeteciler, algoritmik karar alma süreçlerinin şeffaflığını sağlamak ve haber kalitesini koruyarak arttırma konusunda yeni mesleki etik sorumluluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Kubak'ın (2024) belirttiğine göre, dijital teknolojilerle hızlanan haber üretim süreçleri ve dezenformasyonun dolaşımındaki artış, gazetecilerin doğruluk, tarafsızlık ve hesap verebilirlik ilkelerine her zamankinden daha fazla bağlı kalmasını zorunlu kılmaktadır. Öte yandan Newman ve Cherubini'nin (2025) 51 ülkeden 326 medya katılımcısı ile yaptıkları araştırma, gazetecilerin hız ve ekonomik baskılar altında doğrulama için yeterli zamanı bulamadığı yönünde bir sonuç ortaya koymaktadır. Bu çerçevede Kassel ve arkadaşları (2025), gazetecilerin topluluklara karşı hesap verebilirliğini merkeze alan bir yaklaşım önererek gazetecilerin yalnızca haber kaynağı olarak gördükleri kişilere değil, hizmet ettikleri topluluklara karşı da sorumluluk taşımaları gerektiğine işaret etmektedirler. Ancak Türkiye özelinde Sandıkçıoğlu'nun (2025) yaptığı araştırma, medya özdenetim mekanizmalarının işlevsizleşmesi ve hesap verebilirlik yapılarının zayıflaması nedeniyle gazetecilerin bu sorumluluklarını yerine getirmekte ciddi güçlükler yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Bu açıdan, gazetecilik eğitiminde teori ve pratik ilişkisini inceleyen temel çalışmalardan biri olan Greenberg'in (2007) araştırması, Kolb'un deneyimsel öğrenme

döngüsüne dayanan yansıtıcı uygulama yaklaşımının, gazetecilerin kendi mesleki pratiklerini sorgulamalarına olanak tanıyarak etik farkındalıklarını artırmada önemli bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Bu yaklaşım, dijital çağda da geçerliliğini korumaktadır. Öte yandan dijital çağda haberde derinlik ve bağlam sorumluluğu da önemli görülmektedir. Hız ve tıklanma odaklı haber üretim mantığı, haberciliği giderek yüzeyselleştirmekte ve gazetecilerin derinlikli analiz yapma kapasitesini sınırlandırmaktadır. Yavaş gazetecilik yaklaşımı, bu hız merkezli habercilik anlayışına karşı geliştirilen eleştirel bir yaklaşım olarak, gazetecilerin zamanı, araştırmayı ve doğrulamayı yeniden gazeteciliğin merkezine yerleştirmesi gerektiğini hatırlatmaktadır (Tokan Şenol ve Alpaslan, 2025). Bu hatırlatma gazetecilikte yaygın olarak “haberın pişmesi” metaforunu da akıllara getirmektedir. Bu bağlamda haberin niteliği yalnızca doğru olmasıyla değil, kurduğu toplumsal, kültürel, siyasal vb. bağlamlarda çıkarımlar yapma, anlam üretme ve kamusal konuşma zemini oluşturma kapasitesiyle değerlendirilmelidir. Örneğin, Tameling ve Broersma’nın (2013) Hollanda’da yaptıkları etnografik çalışma, yakınsama stratejilerinin gazeteciler üzerinde çoklu görev baskısı yarattığını ve haberin doğrulanması, bağlam kurulması ve derinleştirilmesi için ayrılan zamanı azalttığını tespit etmektedir. Benzer şekilde Yandım ve Temiztürk’ün (2025) Türkiye’de internet gazeteciliğinin çalışma koşullarını inceleyen araştırması, gazetecilerin mesleki sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için uygun çalışma koşullarına ve mesleki özerkliğe sahip olmaları gerektiğini ortaya koymaktadır. Araştırmacılar, dijital dönüşümün 7/24 gazetecilik pratikleri üzerinden gazetecileri esneklik, hız ve anındalık baskısına maruz bıraktığını ve çalışma zamanının boş zamana baskın gelme durumunun gazeteciler lehine çözümlenemediğini tespit etmektedirler. Gazetecilerin hız ve kalite gerilimini yönetmek ve dijital ortamda bile derinlikli, analitik ve bağlamsal haber üretme sorumluluğunu korumak zorunda olduğu süreçte hem toplumsal rol hem de kurumsal düzeyde sorumluluklar giderek karmaşık bir hal almaktadır. Mellado ve arkadaşlarının (2024), 37 ülkeden 148.474 haberin içerik analizini gerçekleştirdikleri kapsamlı çalışmaları, gazetecilerin farklı siyasal ve ekonomik sistemlerde farklı roller üstlendiğini ortaya koymaktadır. Araştırmacılar altı temel gazetecilik rolünü incelemiştir: müdahaleci, denetleyici, sadık kolaylaştırıcı, hizmet odaklı, bilgilendirici eğlence ve yurttaşlık rolleri. Buna bağlı olarak incelemede, liberal demokrasilerde gazetecilerin hükümeti ve elitleri destekleyen sadık kolaylaştırıcı rolünü daha az oynamaya eğilimli olduklarını belirlemektedirler. COVID-19 pandemisi bağlamında Maniou ve Papadopoulou (2024), basın özgürlüğünün birçok ülkede kriz ortamının doğrudan bir mağduru haline geldiğini ve gazetecilerin hukuki, ekonomik, teknolojik ve siyasal baskılar altında mesleki sorumluluklarını korumakta zorlandıklarını tespit etmişlerdir. Son tahlilde; gazeteciler, mutlak bir hakikatin değil, vatandaşların gündelik hayatta bilinçli karar verebilmelerini sağlayan işlevsel bir gerçeğin peşinden gitmelidir diyen Kovach ve Rosenstiel, (2014), haberlerin kesilerek veya orantısız biçimde sunulması ya da bağlamından koparılması, kamuoyunun gerçekliği sağlıklı bir şekilde değerlendirmesini engelleyen önemli bir etik sorun alanı oluşturduğuna dikkat çekmektedir. Örneğin, Profesyonel Gazeteciler Derneği’nin (SPJ) Etik Kodu, gazeteciliğin yalnızca yanlış bilgi vermemekle sınırlı

olmadığını; bilginin bağlamı içinde, çarpıtılmadan ve yanıltıcı biçimde sadeleştirilmeden sunulması gerektiğini vurgulamaktadır. Kodda, haberlerin tanıtımı, özetlenmesi ya da sunumu sırasında gerçeklerin veya bağlamın kasıtlı olarak çarpıtılmasının etik bir ihlal oluşturduğu açıkça ifade edilmekte; hız, format ya da teknik gerekçelerin yanlış veya yanıltıcı sunumu mazur gösteremeyeceği vurgulanmaktadır (Society of Professional Journalists [SPJ], 2014). Ayrıca basın dili yalnızca haberin iletilmesini sağlayan teknik bir araç değil; toplumsal anlam üretimini, kamusal algıyı ve okurun dünyayı kavrayış biçimini doğrudan etkileyen temel bir unsur olduğunu belirten Yolcu (2025), gazetecilerin dili doğru, açık ve sorumlu kullanma yükümlülüğünün hem gazetecilik etiği hem de medya okuryazarlığı açısından kritik öneme sahip olduğunu ifade etmektedir. Gazetecilerin sorumlulukları, dijital çağda çok daha karmaşık ve her geçen gün yenileri eklenen dinamik bir yapı sergilemektedir. Doğrulama ve doğruluk, şeffaflık ve hesap verebilirlik, çeşitlilik ve adil temsil, etik ilkelere bağlılık, derinlikli ve bağlamsal habercilik, toplumsal rol ve sistem düzeyinde eleştirel duruş, dil ve ifade sorumluluğu ile çalışma koşulları ve mesleki özerklik, bu sorumluluk alanlarının temel bileşenlerini oluşturmaktadır.

3. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada, kullanıcıların toplumsal, kültürel, sosyal, siyasal, ekonomi, sağlık ve teknoloji gibi konu alanlarında içerik ürettiği, güncel ya da geçmiş olaylara ilişkin tartışmalara katıldığı ve içerikleri oy sistemi (beğeni/beğenmeme) aracılığıyla değerlendirdiği bir platform olan Reddit araştırma sahası olarak kullanılmıştır. BBC'nin Panorama programında Donald Trump'ın 06.01.2021 tarihli konuşmasına ait görüntüler, 28.10.2024 tarihinde montajlanarak yayımlanmıştır. Söz konusu montajın konuşmanın bağlamını bozduğu yönündeki iddialar, 2025 yılı Kasım ayında kamuoyunda geniş yankı uyandırmıştır. Bu süreçte BBC, kamuoyundan ve Donald Trump'tan özür dilemiştir. Fakat bu konudaki tartışmalar, üst düzey yöneticilerin istifası ve hukuki açıklamalarla birlikte kurumsal ve kamusal bir krize dönüşmüştür. Bu araştırmada, krizin gündeme yerleştiği Kasım 2025 döneminde Reddit kullanıcılarının konuya ilişkin paylaşımları ve yorumları incelenmiştir. Analiz, “BBC, Panorama'daki kurgu nedeniyle Trump'tan özür diledi ancak tazminat ödemeyi reddetti”, “Trump, Panorama'daki kurgu nedeniyle BBC'ye en az 1 milyar dolar tutarında dava açacağını söyledi”, “Donald Trump, özür dilenmesine rağmen Panorama'daki kurgu nedeniyle BBC'ye dava açacağını doğruladı”, “BBC yöneticisi, Trump konuşmasının montajlanması nedeniyle istifa etti”, “Trump, Panorama'daki kurgu nedeniyle BBC'ye karşı hukuki yollara başvuracağını açıkladı”, “BBC, Panorama programında Trump'ın konuşmasının kurgulanması nedeniyle Donald Trump'tan özür diledi” ve “BBC, Trump'a ait montajlı görüntüler nedeniyle yanıltıcı yayın suçlamasıyla karşı karşıya” başlıkları altında yapılan gönderiler üzerinden yürütülerek Reddit kullanıcılarının medya okuryazarlığı bilgisi ele alınmıştır. Araştırmada nitel ve nicel araştırma teknikleri kullanılmıştır. Nitel ve nicel yöntemler arasındaki ayrımın araştırmanın tasarım biçimine göre problem yaratabileceğini vurgulayan çalışmalar, karma araştırma yöntemlerinin metodolojik açıdan daha işlevsel olabildiğini ortaya koymaktadır (Allwood, 2012). Bu

çerçevede nitel yöntem, özellikle içeriklerin yalnızca “ne kadar” üretildiğini değil, “nasıl” ve “hangi anlam çerçevesinde” üretildiğini ortaya koyması nedeniyle önem taşımaktadır (Campbell vd., 2020). Nicel araştırma yaklaşımı ise, araştırma evrenine ilişkin genel eğilimlerin, tekrar eden yapıların ve frekans temelli dağılımların belirlenmesine olanak tanımalarının yanı sıra, ölçülebilir veriler aracılığıyla eğilimlerin betimlenmesini ve değişkenler arasındaki ilişkilerin istatistiksel olarak incelenmesini mümkün kılmaktadır (Kothari, 2004; Creswell & Creswell, 2017; Allwood, 2012). Araştırmada amaçlı örnekleme tekniği ile veriler toplanmıştır. Amaçlı örnekleme, araştırma sorusuna en fazla bilgi sağlayacağı düşünülen birimlerin, araştırmacının belirlediği ölçütler doğrultusunda bilinçli olarak seçilmesine dayanmaktadır (Koç Başaran, 2017; Palinkas, Horwitz, Green, Wisdom, Duan, Hoagwood, 2015). Bu yaklaşımda amaç, evreni istatistiksel olarak temsil etmekten ziyade, incelenen olgunun anlam boyutunu derinlemesine ortaya koyabilecek veri setini oluşturmaktır. Konuya yönelik Reddit kullanıcıları tarafından yapılan 304 yorum bağlamsal temsiliyet ve araştırma soruları kriterine bağlı kalarak seçilmiştir. Nitekim araştırma örneklerimi rastlantısal bir indirgeme değil, araştırmanın amacına hizmet eden amaçsal bir daraltma sonucunda oluşturulmuştur. Çalışmada, medya okuryazarlığının evrendeki nicel temsiliyetinden ziyade, seçilen yorumlar içerisindeki nitel örüntüler, söylemsel yapı ve bilişsel süreçler dikkate alınmıştır. Bu çerçevede araştırma evreni sayıcı binleri aşan yorumlar içerisinde, doğrudan BBC’nin montajlı yayın pratiği, medya etiği, hukuki sorumluluk, Trump’ın söylemi ve medya güvenilirliği temalarına odaklanan ayrıca bağlamsal içerik sunan ve analitik değerlendirme yapılmasına olanak tanıyan 304 kullanıcının yorumu amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilerek analize dahil edilmiştir. Araştırmada yalnızca tek kelimedenden oluşan, konu dışı, tekrar eden, ironik/boş gönderiler ile yalnızca bağlantı veya emoji içeren yorumlar kapsam dışında bırakılmıştır. Amaçlı örnekleme, istatistiksel temsiliyetten ziyade araştırma sorusuyla doğrudan ilişkili ve bilgi açısından zengin vakaların seçilmesine dayanan; verinin analitik ve kuramsal düzeyde ele alınmasına olanak tanıyan; araştırmanın güvenilirlik, aktarılabilirlik, tutarlılık ve doğrulanabilirlik boyutlarını güçlendiren ve nitel ile nicel yaklaşımların bütünleşik kullanımında sıklıkla tercih edilen bir örnekleme yöntemidir (Palinkas vd., 2015; Campbell vd., 2020). Analize alınan yorumların tamamı, BBC’nin montajlı belgeseline yönelik kamuoyu tepkisinin yoğunlaştığı olay-sonrası (post-event) döneme ait olup, bu yönüyle çalışmada incelenen veri seti, kriz anlarında medya güveni, algılanan taraflılık ve söylemsel kutuplaşma dinamiklerini yansıtan nitel bir örneklem niteliği de taşımaktadır. Analiz sürecinde öncelikle seçilen yorumlar nitel içerik analizi yaklaşımıyla kodlamaya tabi tutulmuş, tekrar eden temalar ve söylemsel örüntüler belirlenmiştir. Bu aşamanın ardından kodlar birleştirilerek medya güvenilirliği ve etik, politik kutuplaşma, yasal okuryazarlık, gündem saptırma ve sosyo/kültürel tepkiler gibi üst kategoriler oluşturulmuştur. Kodlama süreci, medya mesajlarının eleştirel çözümlemesi, kaynak ve niyet sorgulaması ile etik değerlendirme boyutlarını merkeze alan Potter ve Hobbs’un medya okuryazarlığı yaklaşımlarıyla kavramsal olarak ilişkilendirilmiştir. Bu çerçevede tema ve kategoriler, kullanıcı yorumlarının yalnızca içerik düzeyinde değil; bilişsel farkındalık, etik muhakeme

ve eleştirel değerlendirme kapasitesi açısından da sistematik biçimde sınıflandırılmasına olanak tanımıştır (Potter, 2013; Hobbs, 2010). Analiz sürecinde herhangi bir standartlaştırılmış nicel ölçek kullanılmamış; sayısal göstergeler, nitel içerik analizi kapsamında oluşturulan kodlar, temalar ve kategoriler temel alınarak araştırmacı tarafından analitik ve betimleyici amaçlarla türetilmiştir. Bu doğrultuda elde edilen kodlanmış veri seti, Python programlama dili kullanılarak işlenmiş; frekans dağılımları, duygusal eğilimler, bilişsel önyargı türleri ve medya okuryazarlığı boyutlarına ilişkin sayısal görünümeler hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular, yorumlar arasındaki tematik yoğunlukları, söylemsel örüntüleri ve eğilimleri görünür kılmak amacıyla grafikler aracılığıyla analiz edilmiştir. Bu çalışmada üretilen sayısal çıktılar, nicel bir ölçüm ya da genellenebilir istatistiksel bir iddia ortaya koymayı amaçlamamaktadır. Sayısallaştırma, nitel bulguların yapısal örüntülerini destekleyici ve açıklayıcı bir analiz tekniği olarak kullanılmaktadır.

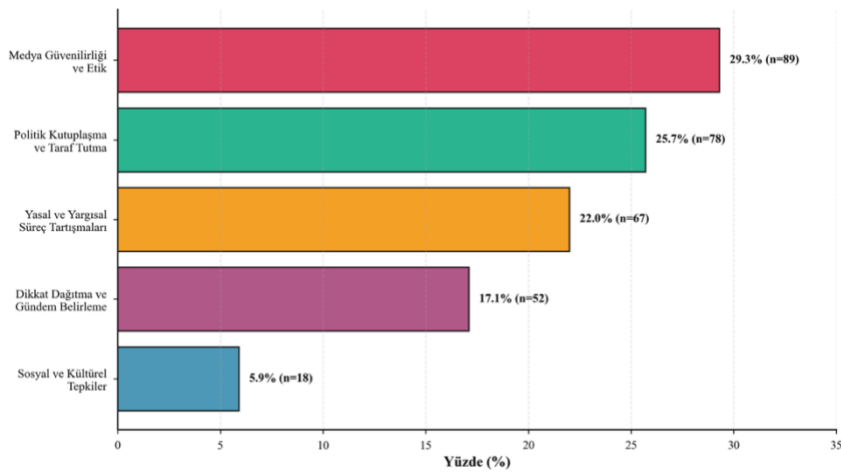
4. Araştırmanın Bulguları

Bu bölümde, araştırma kapsamında incelenen Reddit kullanıcı yorumlarından elde edilen bulgular sunulmaktadır. Yapılan analiz sonucunda, kullanıcı yorumlarının belirli içerik kümeleri etrafında yoğunlaştığı ve bu yoğunlaşmanın beş ana kategori altında toplandığı görülmüştür. Bulgular, kullanıcıların medya olayıyla ilişkili değerlendirmelerini yalnızca tekil tepkiler üzerinden değil; etik, politik, hukuki ve sosyo-kültürel boyutları içeren çok katmanlı bir çerçevede ele aldıklarını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda kullanıcı yorumları; (1) medya güvenilirliği ve etik ihlal, (2) politik kutuplaşma ve taraf göstergeleri, (3) yargısal ve yasal süreçlere ilişkin değerlendirmeler, (4) gündem saptırma ve dikkat dağıtma stratejileri ve (5) sosyo-kültürel ve kurumsal tepkiler olmak üzere beş ana kategori altında sınıflandırılmıştır. Bu ana kategoriler altında, kullanıcı söylemlerinin içerdiği bilişsel ve söylemsel farklılıkları daha ayrıntılı biçimde görünür kılmak amacıyla dokuz tema belirlenmiştir. Bulgulara göre bu temalar; editöryal etik ihlali, kurumsal medya güven kaybı, çifte standart algısı, politik aktörlere yönelik duygusal söylem, hukuki belirsizlik ve dava olasılığı, stratejik gündem yönlendirme, medya manipülasyonu algısı, kamusal yayıncılık ve ulusal kimlik vurgusu ile medya okuryazarlığına dayalı eleştirel değerlendirme başlıkları altında toplanmaktadır. Kullanıcı yorumlarının büyük bölümü, bu temalar çerçevesinde medya pratiklerine yönelik eleştirel bir tutum sergilemekte; yorumlarda hem duygusal tepkiler hem de bilişsel değerlendirmeler iç içe geçmektedir. Aşağıda, elde edilen bulgular bu kategori ve temalar doğrultusunda sistematik olarak ele alınmaktadır.

4.1. Araştırma Konularının Dağılımı Bulguları

BBC'nin Trump'ın konuşmasını montajlayarak bağlamından koparması ve ardından gelen dava tehdidine ilişkin 304 kullanıcı yorumu, görsel 1'de görüldüğü üzere araştırma kategorilerine ayrılmıştır. Yorumların %29'una karşılık gelen 89 yorumun en yoğun biçimde medya güvenilirliği ve etik ihlal teması etrafında toplandığı görülmektedir. Bu yorumlar

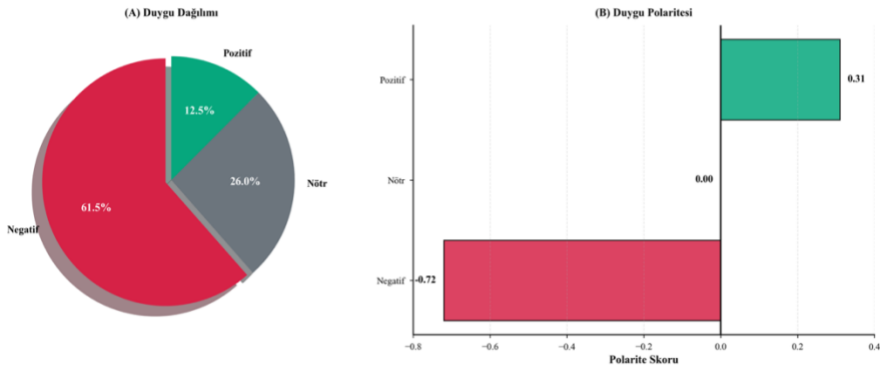
içerisinde 34 kullanıcının, BBC'nin konuşmayı manipüle ettiğini savunarak editoryal etik ihlali eleştirisinde bulunduğu tespit edilmiştir. Örneğin, “BBC’yi geçmişte tarafsız haberciliği nedeniyle güvenilir buluyordum; ancak bu tür düzenlemeler ana akım medyaya olan güveni zedeliyor.” ifadesi bu durumu yansıtmaktadır. Diğer kullanıcılar ise 28 yorumla çifte standart eleştirisi getirerek, “Çifte standart açıkça görülüyor; dürüstlük ve etik ilkeler yalnızca sağıcı olmayan medya kuruluşlarından bekleniyor.” şeklinde görüş bildirmiştir. Ayrıca 27 kullanıcı, BBC’ye duyulan güvenin azaldığını ifade etmiştir. Politik kutuplaşma ve taraf göstergeleri incelendiğinde, Trump’a yönelik eleştirel yorumların 42 kullanıcıdan geldiği, 18 kullanıcının BBC’nin taraflı davrandığını savunduğu ve her iki tarafa karşı nötr tutum sergileyen kullanıcı sayısının da 18 olduğu belirlenmiştir. Yargısal ve yasal süreçlere ilişkin yorumlar incelendiğinde ise, toplam yorumların %22’sine karşılık gelen 67 yorum içerisinde 31 kullanıcının yargının yetkisini sorguladığı; kalan yorumlarda ise editoryal müdahalenin hukuki sonuçlarının somut biçimde ortaya konulmasının güçlüğü ile zaman aşımı sorunlarına dikkat çekildiği görülmektedir. Dikkat dağıtma ve gündem belirleme kategorisi incelendiğinde, 38 yorumda BBC’nin montaj ve dava söyleminin asıl tartışma konusunu geri plana iten bir editoryal yönlendirme olarak algılandığı belirlenmektedir. Buna ek olarak 14 yorumda bu durumun medya manipülasyonu olarak nitelendirildiği tespit edilmektedir. Kullanıcıların bu kategori kapsamındaki yorumlarının %73’ünde ise dava sürecinin hukuki bir girişimden ziyade stratejik bir manevra olarak değerlendirildiği ifade edilebilir. BBC’nin ulusal kimliği ve kurumsal değerleri üzerinden değerlendirmeleri içeren sosyal ve kültürel tepkiler kategorisindeki 18 yorum ise kullanıcıların söylemlerinde yüksek düzeyde eleştirel, kutuplaşmış ve medya okuryazarlığı açısından bilinçli bir yapı sergilediğini ortaya koymaktadır. Bu duruma örnek olarak “BBC, lisans ücretiyle finanse edilen ve topluma ait olan kamusal bir kurumdur.” ifadesi verilebilir.

Görsel 1. Kategori dağılımı.

4.2. İçeriklerin Duygu Eğilimi ve Polarite Özellikleri Bulguları

İçeriklerin duygu eğilimi ve polarite özelliklerinin gösterildiği görsel 2’de, kullanıcı yorumlarının %61,5’ine karşılık gelen 187 yorumun ağırlıklı olarak olumsuz bir duygusal eğilim sergilediği görülmektedir. Bu olumsuz yorumların -0,72 düzeyinde belirgin bir olumsuz polarite skoruna sahip olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu olumsuz duygu içeren yorumlar, hem Trump’a yönelik sert ve aşağılayıcı ifadeleri hem de BBC’nin editoryal uygulamalarına yönelik yoğun eleştirileri kapsamaktadır. Örneğin “Bu adam her konuştuğunda açıkça yalan söylüyor”, “İyi olmuş, şu turuncu aptala lanet olsun” gibi ifadeler Trump’a yönelik sert yargıları yansıtırken, “BBC çok büyük bir hata yaptı ve bunun sonuçlarıyla yüzleşmeli”, “Bu gerçekten berbat” şeklindeki yorumlar doğrudan BBC’nin editoryal tercihlerini hedef almaktadır. Bu örnekler, olumsuz duygunun her iki aktöre yönelmiş biçimde üretildiğini göstermektedir. Nötr olarak sınıflandırılan 79 yorumun ise toplam yorumların %26’sına karşılık geldiği görülmektedir. Bu yorumların büyük bölümünde, olayın hukuki boyutuna ilişkin belirsizliklerin dile getirildiği dikkat çekmektedir. “Bunu hukuki açıdan nasıl yapabildiğini anlamakta kafam karışık” ve “Hukuk bilgisi benden daha iyi olan biri varsa söylesin, gerçekten bir davası olabilir mi?” gibi ifadeler, kullanıcıların yargısal sürecin nasıl işleyeceğine dair netlik arayışını yansıtmaktadır. Benzer şekilde “Geçmişte yapılmış bir konuşmanın düzenlenmesi geçmişe değiştirir mi?” sorusu, editoryal müdahalenin hukuki sonuçlarına yönelik sorgulayıcı, ancak duygusal açıdan tarafsız bir tutuma işaret etmektedir. Pozitif duygu içeren 38 yorumun ise +0,31 polarite skoruna sahip olduğu görülmekte olup, bu yorumlarda daha sınırlı ve düşük yoğunluklu bir destek söylemi üretildiği anlaşılmaktadır.

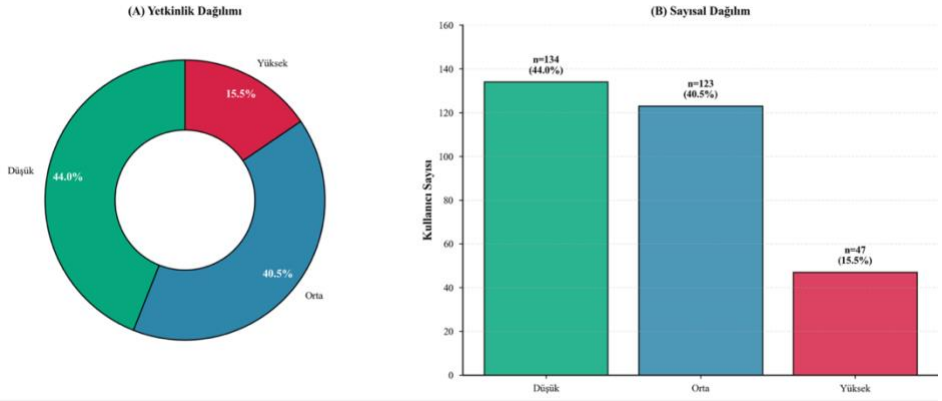

Görsel 2. İçeriklerin duygu eğilimi ve polarite özellikleri.

4.3. Katılımcıların Medya Okuryazarlığı Yetkinlik Profili Bulguları

Görsel 3’te medya okuryazarlığı yetkinlik seviyelerinin dağılımı incelendiğinde, kullanıcı yorumlarının %44’üne karşılık gelen 134 yorumun düşük, %40,5’ine karşılık gelen 123 yorumun ise orta düzey yetkinlik kategorisinde yoğunlaştığı görülmektedir. Buna karşın yüksek medya okuryazarlığı yetkinliği sergileyen yorumların 47 adet ile sınırlı kaldığı tespit

edilmektedir. Bu bulgu, kullanıcıların büyük bölümünün medya içeriklerini değerlendirme sürecinde sınırlı ya da orta düzeyde eleştirel beceriler sergilediğini göstermektedir. Nitekim düşük yetkinlik grubunda yer alan kullanıcı yorumları incelendiğinde, ana akım medyaya yönelik genelleyci, mutlak ve yoğun biçimde duygusal ifadelerin öne çıktığı görülmektedir. Bu gruptaki yorumlarda medya içerikleri çoğunlukla “tamamen propaganda” ya da “güvenilmez” olarak etiketlenmekte ayrıca editoryal süreçlerin karmaşıklığına veya bağlamsal unsurlara ilişkin ayrımlar yapılmamaktadır. “Ana akım medya artık tamamen propaganda” ve “BBC taraflı bir haber kaynağıdır, inanılmamalıdır” gibi ifadeler, bu gruptaki kullanıcıların medyaya yönelik güvensizlik temelli bir yaklaşım sergilediğini yansıtmaktadır. Benzer şekilde “Artık hiçbir habere güvenemezsin” ve “Sürekli yalan söylüyorlar” şeklindeki yorumlar, düşük yetkinlik düzeyinde medyanın bütünüyle reddedildiği bir söylem yapısına işaret etmektedir. Orta yetkinlik düzeyindeki kullanıcı yorumlarında ise daha dengeli ve ayrıştırıcı bir yaklaşımın benimsendiği görülmektedir. Bu gruptaki kullanıcılar, Trump’a yönelik olumsuz tutumlarını korumakla birlikte BBC’nin ilgili yayında editoryal bir hata yaptığına dair eleştirilerini de eş zamanlı olarak dile getirebilmektedir. Örneğin “Trump’tan nefret edebilirsin ama BBC’nin yaptığı yanlış olduğunu da söyleyebilirsin” ve “Trump’tan hoşlanmıyorum ama BBC bu sefer gerçekten büyük bir hata yaptı” şeklindeki yorumlar, bu ikili değerlendirme kapasitesini açık biçimde ortaya koymaktadır. Ayrıca “Düzenleme, konuşmanın bağlamını sıradan izleyici için değiştirdi” ve “Bu durum kötü niyetli aktörlere malzeme veriyor” gibi ifadeler, kullanıcıların editoryal müdahalenin olası sonuçlarını fark edebildiği şeklinde yorumlanabilir. Yüksek yetkinlik grubunda yer alan kullanıcı yorumları incelendiğinde ise, söylemlerin kişisel siyasi tutumlardan ziyade gazetecilik ilkeleri, editoryal etik ve mesleki sorumluluk çerçevesinde şekillendiği görülmektedir. Bu gruptaki kullanıcılar, Trump’a yönelik kişisel görüşlerinden bağımsız olarak, haber üretim sürecindeki etik ihlalleri ilkesel düzeyde ele almaktadır. “Bir görüntüyü anlamını değiştirecek şekilde düzenlemek iyi gazetecilik değildir” ve “Kişisel görüşlerinden bağımsız olarak, yapılan düzenleme gazetecilik bütünlüğü açısından kabul edilemez” gibi yorumlar, editoryal manipülasyona yönelik normatif ve bağlamsal bir eleştiriye yansıtmaktadır. Yine “Bir haber markasının hassas konularla çalışırken ne yapmaması gerektiğine dair bir örnek” ifadesi, yüksek medya okuryazarlığı düzeyinde kurumsal sorumluluk bilincinin öne çıktığını göstermektedir.

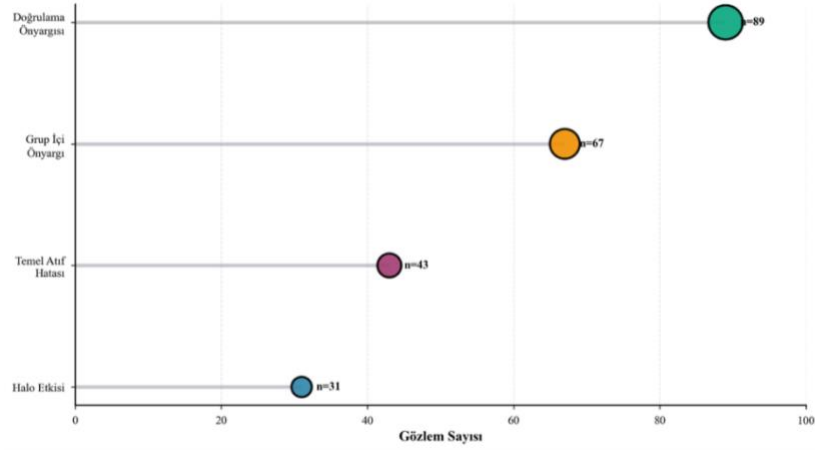

Görsel 3. Katılımcıların medya okuryazarlığı yetkinlik profili.

4.4. Medya Okuryazarlığı Bağlamında Bilişsel Önyargıların Dağılımı Bulguları

Görsel 4’te sunulan bilişsel önyargı türlerinin dağılımı incelendiğinde, en yaygın önyargı türünün 89 yorum ile doğrulama önyargısı olduğu görülmektedir. Doğrulama önyargısına ilişkin yorumlarda, kullanıcıların mevcut siyasi tutumlarıyla uyumlu söylemleri seçici biçimde benimsedikleri ve bu doğrultuda yeni bilgileri değerlendirdikleri dikkat çekmektedir. Örneğin bir kullanıcının “Trump hakkında bundan sonra söylenen hiçbir şeye insanlar inanmaz” yorumu, ön kabullerin yorumları nasıl yönlendirdiğini açık biçimde yansıtmaktadır. Benzer şekilde “Bu durum her şeye verilen ‘sahte haber’ tepkisini besliyor” ve “Zaten anlatının içine hapsolmuş durumdasınız” gibi ifadeler, karşıt görüşlerin baştan geçersiz sayıldığını ve bilginin ideolojik filtreler aracılığıyla okunduğunu göstermektedir. Grup içi önyargının 67 yorumda tespit edildiği görülmektedir. Bu kategorideki yorumlarda “biz” ve “onlar” ayrımı üzerinden işleyen kutuplaşmış bir değerlendirme yapısı öne çıkmaktadır. “Çifte standart inanılmaz boyutta” ve “Dürüstlük yalnızca sağcı olmayan medyadan bekleniyor” gibi ifadeler, belirli grupların etik ilkelere uymakla yükümlü tutulurken, karşı grubun aynı ölçütlerden muaf tutulduğuna yönelik algıyı yansıtmaktadır. “Onlar için bu bir takım oyunu, her şey mubah” şeklindeki yorumlar ise grup aidiyetinin eleştirel değerlendirmeyi zayıflattığını göstermektedir. Temel atıf hatası kapsamında kodlanan 43 yorumda ise, Trump’ın söylem ve hamlelerinin bağlamsal ya da stratejik unsurlar yerine kişisel niyetler ve karakter özellikleri üzerinden açıklandığı görülmektedir. “Bu sadece bir dikkat dağıtma taktiği”, “Bu tamamen bir gösteriş” ve “Her zamanki gibi içi boş” gibi ifadeler, karmaşık siyasal ve medyatik süreçlerin bireysel özelliklere indirgenerek yorumlandığını ortaya koymaktadır. Bu durum, yapısal ve bağlamsal faktörlerin değerlendirme sürecinde ikincil plana itildiğine işaret etmektedir. Halo etkisinin tespit edildiği 31 yorumda ise BBC’nin kurumsal kimliği ve tarihsel itibarı, somut editoryal hataların eleştirel biçimde değerlendirilmesini sınırlandıran bir bilişsel filtre işlevi görmektedir. Bu yorumlarda, kurumun genel olarak olumlu algılanan özellikleri, tekil bir yayın pratiğine yönelik eleştirinin önüne geçmektedir. “BBC kusurlu olabilir ama korunması

gereken harika bir kurumdur”, “BBC genel olarak mükemmel bir yayıncıdır” ve “Bunlar hepimize ait kurumlar” gibi ifadeler, editoryal müdahalenin sonuçlarından ziyade kurumun sembolik ve kamusal değerinin öne çıkarıldığını göstermektedir. Bu bağlamda ortaya çıkan halo etkisi, sosyal psikoloji literatüründe tanımlandığı üzere, bir aktöre atfedilen genel olumlu izlenimin, o aktörün spesifik eylemlerinin değerlendirilmesini orantısız biçimde etkilemesiyle örtüşmektedir. Bu tür bir değerlendirme yanlılığının erken ve klasik bir ampirik karşılığı, Thorndike’ın (1920) psikolojik derecelendirmelerde tanımladığı sabit hata bulgularında yer almaktadır.

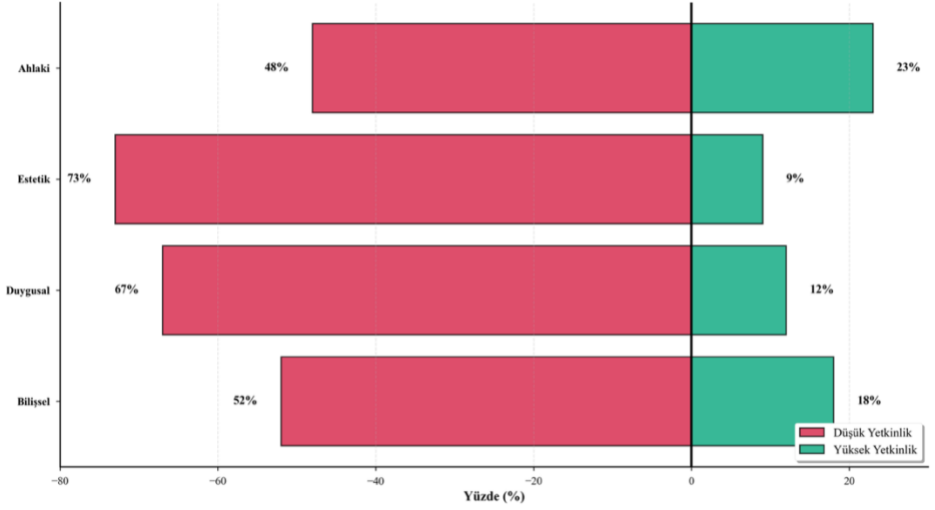

Görsel 4. Medya okuryazarlığı bağlamında bilişsel önyargıların dağılımı.

4.5. Medya Okuryazarlığı Yetkinliğine Göre Potter Boyutlarındaki Farklılaşma Bulguları

Medya okuryazarlığı yetkinliğine göre Potter boyutlarındaki farklılaşma incelendiğinde, kullanıcı yorumlarının ağırlıklı olarak düşük yetkinlik düzeyinde yoğunlaştığı görülmektedir. Görsel 5’te yer alan grafik incelendiğinde, estetik boyuttaki düşük yetkinlik oranının %73 ile en yüksek düzeyde olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum, kullanıcıların medya montaj teknikleri, görsel sunum biçimleri ve editoryal düzenleme pratiklerini ayırt etmekte zorlandıklarını ortaya koymaktadır. “Bütün bir cümleymiş gibi sunulmuştu”, “Montajlarda genelde olan ekran geçişleri yapılmadı” ve “Kamera açısı değiştirildi” gibi yorumlar, kullanıcıların sunumun teknik yönlerine dair sınırlı farkındalık geliştirdiğini, ancak bu farkındalığın eleştirel bir çözümlemeye dönüşmediğini göstermektedir. “Bu, insanları kandıracak kadar iyi yapılmıştı” ve “Oldukça kusursuz görünüyordu” ifadeleri ise estetik bütünlüğün manipülatif etkisinin yeterince sorgulanmadığına işaret etmektedir. Duyusal boyutta düşük yetkinliğin %67 oranında görülmesi, tartışmanın büyük ölçüde yoğun duygu, öfke ve hakaret içeren söylemler üzerinden yürütüldüğünü göstermektedir. “Bu herif her konuştuğunda apaçık yalan söylüyor”, “İyi olmuş, şu turuncu aptala lanet

olsun” ve “Bu gerçekten berbat” gibi ifadeler, içeriğin kendisinden ziyade aktöre yönelmiş güçlü duygusal tepkilerin baskın olduğunu ortaya koymaktadır. Bu tür yorumlar, rasyonel değerlendirme veya argümanlara dayalı tartışma yerine duygusal konumlanmanın ön plana çıktığını göstermektedir. Medya mesajının içeriğine dair eleştirel çözümlemeyi ise geri plana itmektedir. Bilişsel boyutta kullanıcıların %52’sinin düşük yetkinlik sergilemesi, kaynak doğrulama, bağlam sorgulama ve editoryal müdahalenin sonuçlarını değerlendirme konularında sınırlı bir yaklaşımın benimsendiğini göstermektedir. “Görüntüleri anlamını değiştirecek şekilde düzenlemek iyi gazetecilik değildir” gibi yorumlar bilişsel farkındalığın yüksek olduğu örnekler arasında yer alırken, “Gerçekleri sevmiyorsun diye değiştiriyorsun” ve “Bu her şeye verilen ‘sahte haber’ tepkisini besliyor” gibi ifadeler, eleştirinin çoğu zaman genelleştirilmiş güven kaybı söylemiyle sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır. Bu durum, bilişsel düzeyde tutarlı ve sistematik bir medya okuryazarlığı pratiğinin yaygınlaşmadığını göstermektedir. Ahlaki boyutta düşük yetkinlik oranının %48 olması, gazetecilik etiği ve mesleki sorumluluk ilkelerinin kullanıcı söylemlerinde sınırlı ölçüde referans alındığını ortaya koymaktadır. “Gazetecilik bütünlüğü her şeyden önemlidir” ve “Yapılan düzenleme gazetecilik etiği açısından kabul edilemez” gibi yorumlar yüksek ahlaki yetkinliğe işaret ederken, genel dağılım incelendiğinde bu tür ilkesel değerlendirmelerin azınlıkta kaldığı görülmektedir. Buna karşılık “Bundan daha iyi olmalıydık” gibi ifadeler, etik farkındalığın sezgisel düzeyde kaldığını, ancak sistematik bir etik tartışmaya dönüşmediğini göstermektedir. Genel olarak Potter boyutlarına ilişkin bulgular, tartışmanın medya pratiğinin niteliğinden ziyade duygusal ve ideolojik konumlanmalar etrafında şekillendiğini ortaya koymaktadır. Estetik, duygusal ve bilişsel boyutlarda gözlenen düşük yetkinlik düzeyleri, eleştirel medya okuryazarlığının sınırlı kaldığını; ahlaki boyutta ise etik değerlendirmelerin tutarlı ve yaygın bir söylem haline gelemediğini göstermektedir. Bu bağlamda, kullanıcıların medya içeriklerini bütüncül ve eleştirel bir perspektifle değerlendirme kapasitelerinin büyük ölçüde gelişime açık olduğu görülmektedir. Nitekim Potter’a göre medya okuryazarlığı, bireylerin medya mesajlarını içerik, bağlam ve niyet boyutlarıyla değerlendirebilmesini sağlayan çok boyutlu bir yeterlilik alanıdır (Potter, 2013).

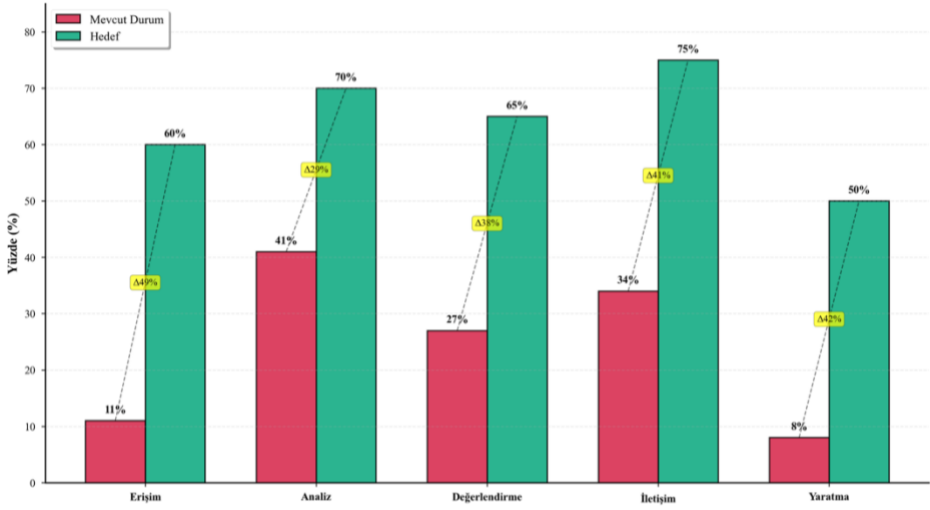
Görsel 5. Medya okuryazarlığı yetkinliğine göre Potter boyutlarındaki farklılaşma.

4.6. Hobbs'un Medya Okuryazarlığı Becerileri: Mevcut Durum ve İdeal Hedefler Bulguları¹

Görsel 6'da görüldüğü üzere, Hobbs'un beş temel medya okuryazarlığı becerisi (erişim, analiz, değerlendirme, iletişim ve yaratma) açısından kullanıcı yorumlarının mevcut durumları incelendiğinde, mevcut yetkinlik düzeyleri ile hedeflenen düzeyler arasında belirgin farklar olduğu görülmektedir. Özellikle erişim ve yaratma becerilerinde ciddi bir yetersizlik dikkat çekmektedir. Kullanıcıların yalnızca %11'inin birincil kaynaklara doğrudan ulaştığını göstermesi, erişim becerisinin oldukça sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır. "Konuşmayı verdiğim gün izledim" ve "Tüm konuşmayı izleyen herkes bunu görebilir" gibi ifadeler, doğrudan kaynağa ulaşan az sayıdaki kullanıcıyı temsil etmektedir. Buna karşılık "Trump'ı düzenlemeye gerek yok, söylediklerini olduğu gibi verin" gibi yorumlar, erişimin normatif bir beklenti olarak dile getirildiğini, ancak yaygın bir pratik

¹ Bu çalışmada kullanılan referans (benchmark) yetkinlik düzeyleri, Hobbs'un (2010) medya okuryazarlığını demokratik katılım için işlevsel bir beceri alanı olarak tanımlayan kuramsal yaklaşımı temel alınarak belirlenmiştir. Sayısal değerler, her bir becerinin eleştirel medya okuryazarlığı açısından taşıdığı işlevsel önem dikkate alınarak, eğitim bilimlerinde yeterli temelli değerlendirme ve asgari yeterlilik eşiği yaklaşımına dayalı olarak araştırma kapsamında oluşturulmuştur (Bloom, 1968; Biggs ve Tang, 2011).

haline gelmediğini göstermektedir. Analiz becerisi boyutunda mevcut durumun %41 seviyesinde kalması, sınırlı sayıda kullanıcının haber üretim ve düzenleme tekniklerini sorgulayabildiğine işaret etmektedir. “Düzenleme bağlamı değiştirdi”, “Bu kurgu yanlış bir izlenim yarattı” ve “Bu yanıltıcıydı” gibi yorumlar, editoryal müdahalenin etkisini fark eden kullanıcıların analiz düzeyinde eleştirel bir okuma geliştirebildiğini göstermektedir. Bununla birlikte bu tür söylemlerin genel yorum havuzunda baskın olmadığı görülmektedir. Değerlendirme boyutunda mevcut durumun %27’de kalması, kullanıcıların etik ve güvenilirlik temelli yargılar üretme konusunda sınırlı bir tutarlılık sergilediklerini ortaya koymaktadır. “Gerçekleri sevmiyorsun diye değiştiriyorsun” ve “Bu güvenilirliği düşürüyor” gibi ifadeler, medya güvenilirliği sorununa işaret etse de bu değerlendirmelerin çoğu zaman sistematik bir etik çerçeveye oturmadığı görülmektedir. İletişim becerisi boyutunda %34’lük mevcut oran, erişim ve analiz becerilerine kıyasla nispeten daha yüksek olmakla birlikte, yine de hedeflenen düzeyin oldukça gerisindedir. “Bu, kötü niyetli aktörlerin eline koz veriyor” ve “Bu, insanların medyaya olan güvenini yok ediyor” gibi yorumlar, medya içeriklerinin toplumsal etkilerine dair bir farkındalık bulunduğunu göstermektedir. Ancak bu farkındalığın, medya ekosisteminin işleyişine dair derinlikli bir tartışmaya dönüşmediği görülmektedir. Yaratma becerisi %8 ile en düşük düzeyde kalmaktadır. Bu durum, kullanıcıların medya içeriği üretimi ya da yeniden üretimi konusunda eleştirel ve alternatif söylemler geliştirmek yerine, suçlayıcı ve genelleyici ifadeleri tercih ettiklerini göstermektedir. “Sözleri birbirine eklediler”, “Görüntüleri düzenlediler” ve “Cümleyi uydurdular” gibi yorumlar, editoryal müdahaleye yönelik tepkinin çoğu zaman kanıtlayıcı ya da yapıcı bir üretimle desteklenmediğini ortaya koymaktadır. Genel olarak Hobbs’un medya okuryazarlığı becerileri çerçevesinde değerlendirildiğinde, kullanıcıların ağırlıklı olarak erişim, analiz ve yaratma boyutlarında düşük yetkinlik sergilediği, değerlendirme ve iletişim boyutlarında ise sınırlı ve parçalı bir farkındalık geliştirebildiği görülmektedir. Bu bulgular, medya okuryazarlığının eleştirel ve katılımcı bir pratikten ziyade, tepkisel ve duygusal söylemler etrafında şekillendiğini göstermektedir. Bu bağlamda medya ve dijital okuryazarlık, demokratik yurttaşlık, kamusal sorumluluk ve etik farkındalıkla ilişkili temel bir yetkinlik alanı olarak ele alınmakta; bireylerin medya içeriklerini eleştirel biçimde değerlendirme, özneleşme ve demokratik katılım kapasitelerini geliştirmeyi amaçlayan bir eğitim pratiği olarak tanımlanmaktadır (Hobbs, 2010; Cappello vd., 2011).

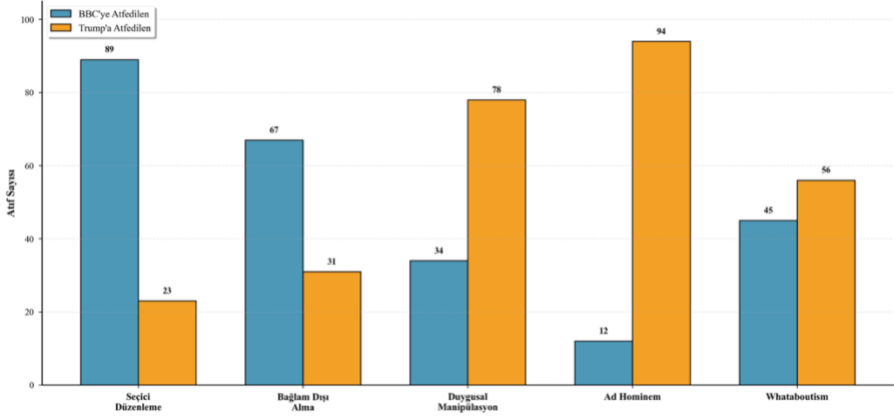

Görsel 6. Hobbs'un medya okuryazarlığı becerileri: Mevcut durum ve ideal hedefler.

4.7. Medya İçeriklerinde Propaganda Tekniklerinin Kullanımı Bulguları

Propaganda tekniklerinin karşılaştırmalı analizi görsel 7'de sunulmaktadır. Bulgular, kullanıcı yorumlarında tanımlanan propaganda tekniklerinin BBC ve Trump'a atfedilme biçimleri arasında belirgin bir asimetri bulunduğunu göstermektedir. Seçici düzenleme (haber içeriğinin belirli bölümlerinin öne çıkarılması ya da çıkarılması yoluyla anlamın yönlendirilmesi) tekniğinin BBC'ye 89 kez atfedildiği, buna karşılık Trump ile yalnızca 23 yorumda ilişkilendirildiği görülmektedir. Bu durum, kullanıcıların editöryal müdahaleyi ağırlıklı olarak kurumsal medya pratiğiyle ilişkilendirdiklerini ortaya koymaktadır. Nitekim bir kullanıcının "BBC Trump'a saldırmak için böyle bir montaj yapabiliyorsa, bunu herkese yapabilir" yorumu, seçici düzenlemenin medya güvenilirliği açısından bir tehdit olarak algılandığını göstermektedir. Bağlam dışı alma (bir ifadenin söylendiği bağlamdan kopararak yeniden sunulması) tekniği de benzer biçimde BBC'ye daha sık atfedilirken; duygusal manipülasyon (öfke, alay veya hakaret yoluyla duygusal tepki üretme), ad hominem (argüman yerine doğrudan kişinin hedef alınması) ve whataboutism (eleştiriye, başka bir konuya yönelerek karşılık verme) tekniklerinin Trump'a yönelik yorumlarda daha yoğun biçimde kullanıldığı gözlenmektedir. Özellikle ad hominem tekniğinde Trump'a yönelik atıfların 94'e karşı 12 gibi belirgin bir farkla öne çıktığı görülmektedir. "Bu herif konuştuğu her seferde apaçık yalan söylüyor" ve "İyi olmuş, şu turuncu aptala lanet olsun" gibi ifadeler, eleştirinin içeriğe değil doğrudan aktörün kişiliğine yöneldiğini açıkça ortaya koymaktadır. Duygusal manipülasyon kategorisinde de Trump'a yönelik yüksek atıf dikkat çekmektedir. Bu gruptaki yorumlar, rasyonel tartışmadan ziyade yoğun öfke ve aşağılama içeren söylemler üretmektedir. Örneğin "Bu gerçekten berbat" ve "Bu aptalın gitmesi gerekiyordu" gibi ifadeler, tartışmanın duygusal bir düzlemde sürdüğünü göstermektedir. Buna karşılık whataboutism tekniğinde (sorumluluğu dağıtmak amacıyla başka olay veya aktörlerin gündeme getirilmesi) BBC ve Trump'a yönelik atıfların birbirine daha yakın

olduğu; sırasıyla 45 ve 56 yorumla temsil edildiği görülmektedir. “Bu da Epstein’den dikkat dağıtmak için yapılan bir hamle” ve “Bu, mağdur rolü oynayarak gündemi kontrol etme çabası” şeklindeki yorumlar bu eğilimi yansıtmaktadır. Bu bulgular, propaganda tekniklerinin kullanıcılar tarafından algılanışının aktörün kurumsal (BBC) ya da politik (Trump) kimliğine göre farklılaştığını göstermektedir. Kurumsal medya söz konusu olduğunda eleştirilerin daha çok editoryal teknikler, bağlam ve etik ihlaller üzerinden şekillendiği; politik aktör söz konusu olduğunda ise kişiselleştirilmiş, duygusal ve saldırgan söylemlerin öne çıktığı görülmektedir. Dolayısıyla medya güvenilirliğine ilişkin tartışmaların, propaganda teknikleri üzerinden aktör temelli bir ayrışma ekseninde yapılandığı anlaşılmaktadır.

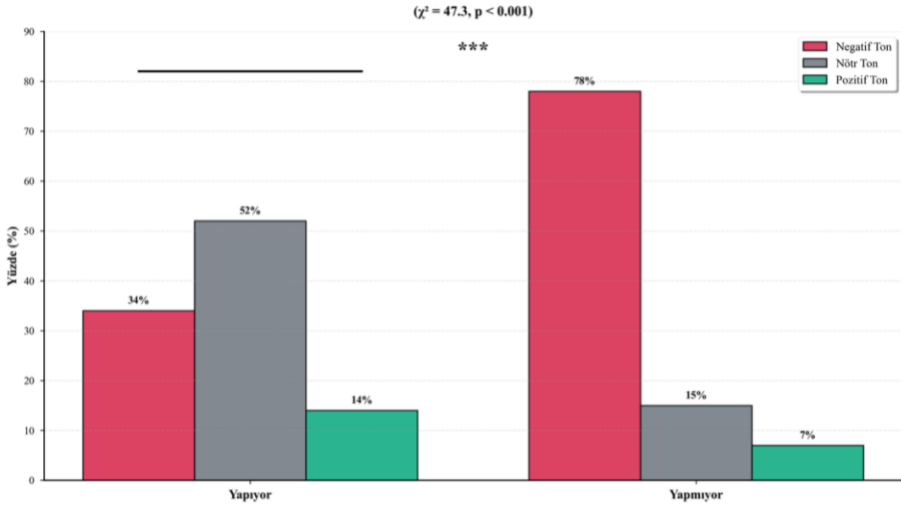

Görsel 7. Medya içeriklerinde propaganda tekniklerinin kullanımı bulguları.

4.8. Kaynak Doğrulama Davranışı ile Duygusal Eğilim Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Kaynak doğrulama davranışı ile yorumlarda kullanılan duygusal ton arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görsel 8’de görülmektedir. Bu çalışmada kaynak doğrulama, kullanıcıların ileri sürdükleri iddiaları değerlendirirken belirli, denetlenebilir ve dışsal referanslara açık biçimde atıf yapmaları olarak tanımlanmıştır. Bu doğrulama davranışı; birincil medya içeriğine yönelme, hukuki çerçeveye gönderme yapma ya da bağlamsal bilgi sunma biçiminde ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda “Konuşmayı verdiği gün izledim” ve “Konuşmanın tamamını izleyen herkes bunu görebilir” gibi ifadeler, kullanıcının tartışmayı ikincil yorumlar yerine doğrudan orijinal video içeriği üzerinden değerlendirdiğini göstermekte ve bu nedenle kaynak doğrulama kapsamında kodlanmıştır. Benzer biçimde “Videoya geri dönüp izleyebilirsiniz” ifadesi, ileri sürülen iddianın doğruluğunu test etmeye yönelik açık bir yönlendirme içermesi bakımından doğrulayıcı bir pratik olarak değerlendirilmiştir. Kaynak doğrulamanın yalnızca medya içeriğiyle sınırlı kalmadığı, bazı kullanıcıların hukuki ve kurumsal referanslara da başvurduğu

görülmektedir. “İngiltere’de iftira davaları için zamanaşımı bir yıldır” ve “Kamuoyuna mal olmuş kişiler için iftira davasının eşiği oldukça yüksektir” şeklindeki yorumlar, tartışmayı kişisel kanaatten çıkararak ülkeye özgü yasal çerçeveye dayandırmakta ve bu yönüyle bağlamsal doğrulama örneği oluşturmaktadır. Aynı şekilde “İngiltere mahkemelerinde bu davanın ilerlemesi için güçlü bir gerekçe yok” ifadesi de hukuki süreç bilgisine dayalı bir değerlendirme sunmaktadır. Bu tür açık referans içeren yorumların yer aldığı grupta nötr tonun %52 ile baskın olduğu, negatif tonun ise %34 ile daha sınırlı kaldığı tespit edilmiştir. Pozitif tonlu yorumların oranı %14 olup, bu değer kaynak doğrulama yapmayan kullanıcı grubuna kıyasla daha yüksektir. Buna karşılık kaynak doğrulama içermeyen yorumlarda “Bu tam bir rezalet”, “Ana akım medya tamamen propaganda” ve “Artık hiçbir habere güvenilmez” gibi genelleyci ve referanssız ifadelerin öne çıktığı; bu grupta negatif tonun %78 ile belirgin biçimde baskın hale geldiği görülmektedir. Nötr ve pozitif tonlar ise sırasıyla %15 ve %7 gibi düşük düzeylerde kalmaktadır. Bu bulgular, kaynak doğrulama davranışının yalnızca bilgiye dayalı değerlendirmeyi güçlendirmekle kalmadığını, aynı zamanda duygusal tepkinin yoğunluğunu azaltarak çevrimiçi tartışmaları daha ölçülü, gerekçeli ve bağlama duyarlı bir söylem çerçevesine yönlendirdiğini göstermektedir.

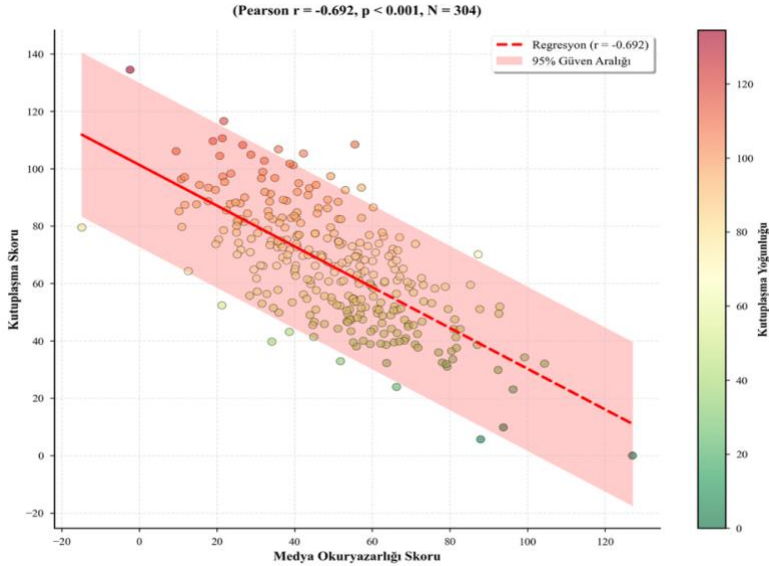

Görsel 8. Kaynak doğrulama davranışı ile duygusal eğilim arasındaki ilişki.

4.9. Medya Okuryazarlığı ile Politik Kutuplaşma Arasındaki Korelasyon İlişkisine Yönelik Bulgular

Görsel 9, medya okuryazarlığı düzeyi ile politik kutuplaşma arasında güçlü ve ters yönlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. Yapılan Pearson korelasyon analizi, medya okuryazarlığı skoru ile kutuplaşma skoru arasında $r = -0,692$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur ($p < 0,001$; $N = 304$). Bu sonuç, medya okuryazarlığı arttıkça politik kutuplaşma düzeyinin belirgin biçimde azaldığını göstermektedir. Grafikteki dağılım incelendiğinde, düşük medya okuryazarlığı skorlarına sahip kullanıcıların yüksek

kutuplaşma değerlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu gruptaki yorumlar çoğunlukla genelleyici, duygusal ve taraflı ifadeler içermektedir. Örneğin “Ana akım medya tamamen propaganda”, “BBC taraflı bir haber kaynağıdır” ve “Herkes kendi anlatısını uydurur” gibi yorumlar, medya içeriğini bağlamından koparan ve karşıt grupları homojenleştiren bir söylem üretmektedir. Bu tür ifadeler, hem düşük medya okuryazarlığı göstergeleri taşımakta hem de politik kutuplaşmayı yeniden üretmektedir. Buna karşılık yüksek medya okuryazarlığı skorlarına sahip kullanıcıların yorumlarının daha düşük kutuplaşma düzeylerinde toplandığı görülmektedir. Bu gruptaki yorumlar, ideolojik konumdan bağımsız olarak medya pratiğinin kendisini sorgulayan ve gerekçeye dayalı bir dil kullanmaktadır. “Edit yoluyla anlam değiştirmenin iyi gazetecilik olmadığı”, “Kişiye yönelik görüşten bağımsız olarak yapılan montajın sorunlu olduğu” ve “Bir kişiyi sevmemek, sözlerini çarpıtmayı meşrulaştırmaz” gibi ifadeler, eleştirel medya okuryazarlığına işaret etmekte ve kutuplaştırıcı bir söylemden uzak durmaktadır. Regresyon çizgisinin aşağı yönlü eğimi, medya okuryazarlığı ile politik kutuplaşma arasındaki ilişkinin doğrusal ve tutarlı olduğunu göstermektedir. Noktaların %95 güven aralığı içinde görece dar bir bantta toplanması ise bu ilişkinin istatistiksel açıdan güvenilir olduğunu desteklemektedir. Bu bulgular, medya okuryazarlığının yalnızca bireysel bir bilgi veya farkındalık düzeyi olmadığını; aynı zamanda çevrimiçi kamusal tartışmaların tonu ve kutuplaşma düzeyi üzerinde etkili bir değişken olduğunu göstermektedir. Medya içeriğini bağlamı, üretim süreci ve etik boyutlarıyla değerlendirebilen kullanıcıların daha ölçülü ve gerekçeli söylemler ürettiği; buna karşılık medya okuryazarlığı düzeyi düşük kullanıcıların genelleyici ve karşıtlık üreten bir dil kullanmaya daha yatkın olduğu ortaya konmaktadır.

Görsel 9. Medya okuryazarlığı ile politik kutuplaşma arasındaki korelasyon ilişkisi.

Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışma, BBC'nin Donald Trump'ın konuşmasını montaj yoluyla yeniden sunmasına ilişkin Reddit kullanıcı yorumlarını medya okuryazarlığı perspektifinden inceleyerek, dijital kamusal alanda üretilen söylemlerin hangi bağlamlarda şekillendiğini ortaya koymaktadır. Araştırma bulguları, Reddit kullanıcı manipülasyona olan tepkilerinin yalnızca anlık ve kendiliğinden gelişen duygusal reflekslerden ibaret olmadığını ortaya koymaktadır. Çünkü kullanıcı yorumlarında; medya güvenilirliği algısı, editoryal etik, bilişsel önyargılar ve politik kutuplaşma gibi çok katmanlı değişkenlerin etkileşimiyle ortaya çıkan bir bakış açısının hakim olduğu görülmektedir. Analiz sonuçları, kullanıcı yorumlarının önemli bir bölümünün medya güvenilirliği ve etik ihlal temaları etrafında yoğunlaştığını göstermektedir. Reddit kullanıcıları manipülasyona neden olan teknik müdahaleyi yalnızca editoryal bir müdahale olarak değil, kurumsal güvenilirliği ve gazetecilik etiğini doğrudan etkileyen bir sorun alanı olarak algılamaktadır. Nitekim kullanıcı mesajlarında BBC'ye yönelik “manipülasyon” ve “çifte standart” söylemlerinin yaygınlığı, ana akım medya kurumlarına duyulan güvenin kırılanlaştığını ve medya eleştirisinin dijital kamusal alana taşındığını göstermektedir. Fakat bu eleştirilerin önemli bir kısmının, editoryal süreçlerin yapısal ve bağlamsal karmaşıklığını çözümlemede yeterli olmadığı ayrıca genelleyici ve kutuplaştırıcı yargılar üzerinden kurulduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Öte yandan duygu eğilimine yönelik bulgular negatif polaritenin hem politik aktöre hem de medya kurumuna yöneldiğini göstermekte bu da dijital kamusal alanın yüksek duygusal yoğunlukla işleyen bir söylem yapısına sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Zira bu olumsuz duygusal iklimin, eleştirel akıl yürütmeyi geri plana iterek tartışmaları genelleyici, sert ve dışlayıcı bir söylem düzlemine taşıdığı gözlemlenmektedir. Medya okuryazarlığı yetkinlik profiline ilişkin analizler, kullanıcıların büyük çoğunluğunun düşük ve orta düzeyde yetkinlik sergilediğini ortaya koymaktadır. Düşük yetkinlik düzeyindeki kullanıcıların medya içeriklerini “tamamen propaganda” veya “güvenilmez” olarak etiketleyerek bağlamdan kopuk ve mutlak yargılar üretmektedir. Orta düzey yetkinlikteki kullanıcılar, politik tutumlarıyla medya eleştirisini kısmen ayırabilmekte, ancak bu ayrım çoğu zaman sınırlı ve sezgisel düzeyde kalmaktadır. Buna karşılık yüksek medya okuryazarlığı yetkinliğine sahip az sayıdaki kullanıcının, editoryal müdahaleleri gazetecilik etiği, kurumsal sorumluluk ve mesleki normlar çerçevesinde değerlendirebildiği belirlenmektedir. Ayrıca yüksek medya okuryazarlığı yetkinliğine sahip az sayıdaki kullanıcının ideolojik konumdan bağımsız bir eleştiri dili geliştirebildiği de sonucuna da ulaşılmıştır. Bu sonuç eleştirel medya okuryazarlığının kamusal tartışmaların niteliğini dönüştürme potansiyeline sahip olabileceği anlamına gelmektedir. Bunun yanı sıra Potter'ın medya okuryazarlığı boyutları temelinde yapılan değerlendirme, özellikle estetik, duygusal ve bilişsel boyutlarda düşük yetkinliğin baskın olduğunu ortaya koymaktadır. Bu açıdan kullanıcılar medyanın teknik olarak inşa biçimini ayırt edebilmekte, ancak sistematik ve eleştirel bir çözümleme de daha başarısız olmaktadır. Hobbs'un medya okuryazarlığı becerileri açısından yapılan analiz, kullanıcıların özellikle erişim, analiz ve yaratma becerilerinde ciddi sınırlılıklar yaşadığını

ortaya koymaktadır. Birincil kaynaklara doğrudan ulaşan kullanıcı sayısının oldukça düşük olması, çevrimiçi tartışmaların büyük ölçüde ikincil anlatılar ve dolaşımdaki yorumlar üzerinden yürütüldüğünü göstermektedir. Kaynak doğrulama davranışı sergileyen kullanıcıların daha nötr, ölçülü ve gerekçeli bir dil kullandığı; doğrulama içermeyen yorumlarda ise olumsuz ve kutuplaştırıcı tonun baskın olduğu tespit edilmektedir. Bilişsel önyargıların dağılımı incelendiğinde ise, doğrulama önyargısı ve grup içi önyargının baskın olduğu görülmektedir. Kullanıcıların mevcut siyasi tutumlarıyla uyumlu bilgileri seçici biçimde benimsemeleri ve karşıt görüşlere ön yargılı davranarak baştan geçersiz kılması, ideolojik filtrelerin medya değerlendirmelerinde belirleyici hale geldiğini ortaya koymaktadır. Çalışmanın en dikkat çekici sonuçlarından biri ise, medya okuryazarlığı ile politik kutuplaşma arasında güçlü ve ters yönlü bir ilişki bulunmasıdır. Medya okuryazarlığı düzeyi arttıkça kutuplaşma eğiliminin belirgin biçimde azaldığı; düşük yetkinliğin ise genelleyici, duygusal ve karşıtlık üreten söylemleri beslediği tespit edilmektedir. Sonuç olarak bu araştırma, medya okuryazarlığının etik farkındalık, kaynak doğrulama ve eleştirel değerlendirme kapasitesiyle doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Medya okuryazarlığının zayıf olduğu durumlarda çevrimiçi tartışmaların duygusal, kutuplaşmış ve manipülasyona açık bir yapıya büründüğü sonucuna ulaşılmaktadır. Güçlü olduğu durumlarda ise daha ölçülü, gerekçeli ve bağlama duyarlı bir söylem üretildiği belirlenmektedir. Bu bağlamda medya okuryazarlığı, çağdaş demokratik toplumlarda yalnızca bir eğitim hedefi olarak görülmemelidir. Medya okuryazarlığı, dezenformasyon ve politik kutuplaşma ile mücadelede temel bir toplumsal yetkinlik alanı olarak değerlendirilebilir. Bu araştırmadan sonra yürütülecek olan araştırmalarda, araştırmacılara ve ilgililere şu önerilerde bulunulabilir: medya okuryazarlığı ile politik kutuplaşma arasındaki güçlü ilişki dikkate alınarak, farklı dijital platformlarda (X, YouTube veya TikTok vb.) kullanıcı söylemlerinin karşılaştırmalı biçimde incelenmesi, platform dinamiklerinin medya okuryazarlığı üzerindeki etkisini daha görünür kılabilir. Bunun yanı sıra medya okuryazarlığı çalışmalarında yalnızca bilişsel yeterliliklere değil, duygusal düzenleme ve etik farkındalık boyutlarına da odaklanan araştırma tasarımlarının geliştirilmesi, dijital kamusal alanın niteliğini anlamak açısından önemli bir araştırma alanı oluşturabilir.

Extended Abstract

This study examines Reddit users' discourses on the process that escalated into a public and institutional crisis in November 2025 following the edited broadcast of Donald Trump's January 6, 2021 speech on the BBC's *Panorama* program. The primary aim of the study is to reveal the cognitive frameworks and interpretive practices through which users in the digital public sphere discuss issues such as media ethics, credibility, editorial intervention, and political polarization. In this context, media literacy is conceptualized through individuals' capacities to critically evaluate media content, question context, verify sources, and develop ethical awareness. The Reddit platform was selected as the research site due to its function as a digital public sphere in which users produce content related to current

events, participate in discussions, and render discourses visible through voting mechanisms. Posts shared during the post-event period, when reactions to the BBC's edited broadcast intensified, were examined. The analysis focused on posts organized under headings such as "the BBC's apology to Trump," "allegations of legal action," "institutional responsibility," and "editorial ethics violations." A mixed-methods research design was adopted. Using purposive sampling, 304 Reddit comments that provided contextual depth and allowed for analytical interpretation were selected. Single-word comments, off-topic posts, ironic remarks, and comments consisting solely of links were excluded from the analysis. In the qualitative phase, comments were coded through content analysis, and overarching themes such as media credibility and ethics, political polarization, legal responsibility, agenda diversion, and socio-cultural reactions were identified. Potter's dimensions of media literacy and Hobbs's framework of access, analysis, evaluation, and creation skills were employed as the theoretical foundation. In the quantitative phase, the coded dataset was processed using the Python programming language. Frequency distributions, sentiment analysis, cognitive bias types, and levels of media literacy competence were calculated, and the findings were analyzed through visualizations and graphs. Sentiment analysis revealed that negative polarity was dominant in user discourses and that negative emotions were directed both toward the political actor and the media institution. The findings indicate that users with low levels of media literacy are more inclined to label media content as "entirely manipulative" or "untrustworthy," producing generalized judgments detached from contextual evaluation. Users with moderate competence are able to partially distinguish political attitudes from media criticism; however, this distinction often remains intuitive and limited. By contrast, a small group of users with high media literacy competence were found to evaluate editorial interventions within the framework of journalistic ethics, institutional responsibility, and professional norms, developing a critical discourse relatively independent of ideological positioning. Analyses of cognitive biases demonstrate the predominance of confirmation bias and in-group bias in user discourses. Users' selective acceptance of information aligned with their existing political positions and their a priori dismissal of opposing viewpoints highlight the determining role of ideological filters in the digital public sphere. Nevertheless, a significant inverse relationship was identified between media literacy levels and political polarization. In conclusion, this study demonstrates that media literacy functions as a practical domain that both reveals and tests online discourses during periods of crisis. Media literacy should be regarded not merely as an individual critical skill, but as a structural civic competence that shapes the quality of digital public debate, limits polarization, and facilitates more reasoned and context-sensitive forms of discourse. In this respect, the study offers an original methodological and theoretical contribution to media literacy research.

Kaynakça | References

Akalın, B., Yalman, F., Baydili, K., Modanlıoğlu, A., & Sancar, T. (2021). Genç Bireylerin Yeni

Medya Okuryazarlığı ile Sağlık Okuryazarlığı Davranışları Arasındaki İlişkinin Tespit Edilmesi. Sağlık Ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi, 3(2), 136-144. <https://izlik.org/JA27NP23XS> K.

Akca, E. B., Sayımer, İ., Salı, J. B., & Başak, B. E. (2014). Okulda Siber Zorbalığın Nedenleri, Türleri Ve Medya Okuryazarlığı Eğitiminin Önleyici Çalışmalarındaki Yeri. Elektronik Mesleki Gelişim Ve Araştırmalar Dergisi, 2(2), 17-30. <https://izlik.org/JA75SL73JN>

Allwood, C. M. (2012). The distinction between qualitative and quantitative research methods is problematic. *Qualitative & Quantitative*, 46(5), 1417-1429. <https://doi.org/10.1007/s11135-011-9455-8>

Altun, A. (2016). Kanada'daki Medya Okuryazarlığı Eğitimi Üzerine Bir Değerlendirme. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(2), 41-57. <https://izlik.org/JA34AP78GJ>

Alvermann, D. E., & Hagood, M. C. (2000). Critical media literacy: Research, theory, and practice in "new times". *The Journal of Educational Research*, 93(3), 193-205. <https://doi.org/10.1080/00220670009598707>

Avşar, Z. (2013). MEDYA OKURYAZARLIĞI. İletişim ve Diplomasi, 2, 5-17. <https://izlik.org/JA75AB56ZT>

Aytaş, G., & Kaplan, K. (2017). MEDYA OKURYAZARLIĞI BAĞLAMINDA YENİ OKURYAZARLIKLAR. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(2), 291-310. <https://izlik.org/JA83RE72KJ>

Biggs, J., & Tang, C. (2011). *Teaching for quality learning at university* (4th ed.). Open University Press.

Bloom, B. S. (1968). Learning for mastery. *Evaluation Comment*, 1(2), 1-12.

Buckingham, D. (2003). Media education: Literacy, learning and contemporary culture. Polity Press.

Campbell, S., Greenwood, M., Prior, S., Shearer, T., Walkem, K., Young, S., Bywaters, D., & Walker, K. (2020). Purposive sampling: Complex or simple? Research examples. *Journal of Research in Nursing*, 25(8), 652-661. <https://doi.org/10.1177/1744987120927206>

Cappello, G., Felini, D., & Hobbs, R. (2011). Reflections on global developments in media literacy education: Bridging theory and practice. *Journal of Media Literacy Education*, 3(2). <https://doi.org/10.23860/jmle-3-2-1>

Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed*

methods approaches. Sage publications.

- Dedebali, N. C., Daşdemir, İ., & Şan, S. (2019). Öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı ile bilgi okuryazarlığı düzeylerinin incelenmesi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 595-630. <https://hdl.handle.net/11486/1590>
- Greenberg, S. (2007). Theory and practice in journalism education. *Journal of Media Practice*, 8(3), 289-303. https://doi.org/10.1386/jmpr.8.3.289_1
- Gündüz Kalan, Ö. (2011). MEDYA OKURYAZARLIĞI VE OKUL ÖNCESİ ÇOCUK: EBEVEYNLERİN MEDYA OKURYAZARLIĞI BİLİNCİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi | Istanbul University Faculty of Communication Journal*, 1(39), 59-73. <https://doi.org/10.17064/iüifhd.46771>
- Hobbs, R. (2010). *Digital and media literacy: A plan of action* (White paper). The Aspen Institute. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED523244.pdf>
- İlhan, E. (2015). Medya okuryazarlığı dersi ve yeni medya algısına etkisi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 4(1). <https://doi.org/10.17680/akademia.v4i1.5000033736>
- Karaduman, S. (2019). Yeni medya okuryazarlığı: Yeni beceriler/olanaklar/riskler. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6(1), 683-700. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.484193>
- Karahisar, T. (2014). İnternette çocukları bekleyen riskler ve medya okuryazarlığı. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 4(4). <https://openaccess.iku.edu.tr/entities/publication/a2eefe91-0972-453d-a3d7-a40eb3b92ca3>
- Karaman, M. K., & Karataş, A. (2009). Öğretmen adaylarının medya okuryazarlık düzeyleri. *İlköğretim Online*, 8(3), 798-808. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/90837>
- Kassel, N., Backhaus, B., & Ubayasiri, K. (2025). Proximity as practice: Fostering accountability to community in journalism practice-research. *Journal of Media Ethics*, 40(1), 1-15. <https://doi.org/10.1080/23736992.2025.2553144>
- Kellner, D., & Share, J. (2005). Toward critical media literacy: Core concepts, debates, organizations, and policy. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 26(3), 369-386. <https://doi.org/10.1080/01596300500200169>
- Kim, S. J., Park, S., Hachey, A. C., & Li, I. (2025). Using music media to facilitate family critical media literacy practices: A multiple case study with preschool bilingual children. *Early Childhood Education Journal*, 53, 1013-1025. <https://doi.org/10.1007/s10643-024->

01645-5

- Koç Başaran, Y. (2017). Sosyal bilimlerde örnekleme kuramı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(47), 480-495. DOI : 10.16992/ASOS.12368
- Kothari, C. R. (2004). *Research methodology: Methods and techniques* (2nd ed.). New Age International Publishers.
- The Kovach, B., & Rosenstiel, T. (2014). *The elements of journalism: What newspeople should know and the public should expect* (3rd ed.). Three Rivers Press.
- Kubak, V. (2024). Journalism ethics: Navigating integrity in the media landscape. *Global Media Journal*, 22(70), Article 449.
- Kurt, A., & Kürüm, D. (2010). Medya Okuryazarlığı ve Eleştirel Düşünme Arasındaki İlişki: Kavramsal Bir Bakış. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2, 20-34. <https://doi.org/10.20875/sb>.
- Lee, J. Y., McGuinness, K., Park, S., Fulton, J., & Lukamto, W. (2024). The gap between journalists' and audiences' perceptions of reporting on diversity. *Journalism*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1177/14648849241287623>
- Livingstone, S. (2004). Media literacy and the challenge of new information and communication technologies. *The Communication Review*, 7(1), 3-14. <https://doi.org/10.1080/10714420490280152>
- Maniou, T. A., & Papadopoulou, L. (2024). Editorial: Press freedom, journalism practice, and professionalization in times of uncertainty. *Frontiers in Communication*, 9, Article 1524823. <https://doi.org/10.3389/fcomm.2024.1524823>
- Mellado, C., Hallin, D. C., Blanchett, N., Márquez-Ramírez, M., Jackson, D., Stępińska, A., Skjerdal, T., Himma, M., McIntyre, K., Hagen, L. M., Amiel, P., Abuali, Y., Fahmy, N., Boudana, S., Chen, Y. N. K., Davidov, S., De Maio, M., Frías Vázquez, M., Garcés, M., Humanes, M. L., Mick, J., Mothes, C., Nygren, G., Örnebring, H., Pereira, F. H., Reich, Z., Roses, S., Láb, F., Štětka, V., ... Wyss, V. (2024). The societal context of professional practice: Examining the impact of politics and economics on journalistic role performance across 37 countries. *Journalism*, 25(11), 2237-2263. <https://doi.org/10.1177/14648849241229951>
- Newman, N., & Cherubini, F. (2025). *Journalism, media, and technology trends and predictions 2025*. Reuters Institute for the Study of Journalism, University of Oxford. <https://doi.org/10.60625/risj-vte1-x706>
- Palinkas, L. A., Horwitz, S. M., Green, C. A., Wisdom, J. P., Duan, N., & Hoagwood, K. (2015). Purposeful sampling for qualitative data collection and analysis in mixed method implementation research. *Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research*, 42(5), 533-544.

- <https://doi.org/10.1007/s10488-013-0528-y>.
- Pembecioğlu, N. (2020). Covid-19, medya okuryazarlığı ve çocuklar üzerine etkileri. *Çocuk ve Medeniyet*, 5(9), 73-112. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1353750>
- Potter, W. J. (2013). *Media literacy* (6th ed.). SAGE Publications. [https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=P6pzDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT11&dq=Potter,+W.+J.+\(2013\).+Media+literacy+\(6th+ed.\).+SAGE+Publications.&ots=QgmWfgt1oV&sig=I3dXGlpPmdzb1c0yInMV4ValqI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.com.tr/books?hl=tr&lr=&id=P6pzDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT11&dq=Potter,+W.+J.+(2013).+Media+literacy+(6th+ed.).+SAGE+Publications.&ots=QgmWfgt1oV&sig=I3dXGlpPmdzb1c0yInMV4ValqI&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false).
- Sandıkçıoğlu, A. Z. (2025). Türkiye'de medya özenetiminde arayışlar ve özenetim sorunu üzerine nitel bir araştırma. *Kesit Akademi Dergisi*, 11(42), 119-162. <https://doi.org/10.29228/kesit.79935>
- Sang, Y., Lee, N. Y., & Park, S. (2025). Looking back at journalism ethics research over the past decade: An analysis of research in digital journalism, journalism, journalism practice, and journalism studies, 2013-2022. *Journalism*, 26(2), 365-386. <https://doi.org/10.1177/14648849241244712>
- Seraji, F., Shahabi, S., Dehghanzadeh, H., & Bakhtiari, R. (2025). Effective pedagogical strategies for enhancing mothers' media literacy: A comparative study of self-paced learning and community of inquiry methods. *Education and Information Technologies*, 30, 11693-11716. <https://doi.org/10.1007/s10639-024-13280-z>
- Share, J., Mamikonyan, T., & Lopez, E. (2019). Critical media literacy in teacher education, theory, and practice. In *Oxford Research Encyclopedia of Education*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190264093.013.1404>
- Society of Professional Journalists. (2014). *SPJ code of ethics*. <https://www.spj.org/spj-code-of-ethics/>
- Som, S., & Kurt, A. A. (2012). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğrencilerinin medya okuryazarlık düzeyleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 2(1), 104-119. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/17529>
- Sonni, A. F. (2025). Digital transformation in journalism: Mini review on the impact of AI on journalistic practices. *Frontiers in Communication*, 10, Article 1535156. <https://doi.org/10.3389/fcomm.2025.1535156>
- Tameling, K., & Broersma, M. (2013). De-converging the newsroom: Strategies for newsroom change and their influence on journalism practice. *International Communication Gazette*, 75(1), 19-34. <https://doi.org/10.1177/1748048512461760>
- Thorndike, E.L. (1920). A constant error in psychological ratings. *Journal of Applied Psychology*, 4(1), 25-29. <https://doi.org/10.1037/h0071663>
- Toft Hansen, K., & Jacobsen, L. B. (2025). Unpacking gender issues through contemporary

serial drama: High school pedagogical approaches to gender and media literacy. *Academic Quarter / Akademisk Kvarter*, 30, 14-37. <https://doi.org/10.54337/academicquarter.i30.10476>

- Tokan Şenol, F., & Alpaslan, B. A. (2025). Slow journalism: Is a return to the essence of journalism possible? *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(2), 213-232. <https://doi.org/10.31463/aicusbed.1606719>
- Yandım, D., & Temiztürk, H. (2025). 7/24 gazetecilik bağlamında Basın İlan Kurumu'nun internet gazeteciliği üzerindeki etkisi. *Current Perspectives in Social Sciences*, 29(2), 204-224. <https://doi.org/10.53487/atasobed.1621684>
- Yeleussiz, A., & Qanay, G. (2025). Media literacy in Kazakhstan: Educators' perspectives and policy implementation. *Journal of Curriculum Studies Research*, 7(1), 1-25. <https://doi.org/10.46303/jcsr.2025.1>
- Yıldırım, T. (2025). Medya okuryazarlığı düzeyinin yalan haber paylaşma üzerine etkisinin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 29(3), 832-846. <https://doi.org/10.20296/tsadergisi.1612170>
- Yolcu, F. (2025). Türk basını bağlamında gazete ve dil ilişkisi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(3), 1084-1100. <https://doi.org/10.33206/mjss.1614063>